Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 15 (15638) | 1981 оной январиин 18, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

«ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭЛГЭ ХАДАА ОРОНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮСЭ ШАДАЛ СААШАДАНЬ ЕХЭ БОЛГОХО, АРАД ЗОНОЙ ҺУУДАЛ ҺАЙЖАРУУЛХА, СОВЕТ ГҮРЭНЭЙ ӨӨРЫГӨӨ ХАМГААЛХА ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ ТҮГЭС ХЭМЖЭЭНДЭ БАЙЛГАХА ЯБАДАЛ ХАНГАХА, ТЭРЭНЭЙ УЛАСХООРОНДЫН НЭРЭ ХҮНДЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, СОЦИАЛИЗМЫН ДЭЛХЭЙИН БАЙГУУЛАЛТЫЕ БЭХИЖҮҮЛГЭДЭ, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЭ ДЭБЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭДЭГ БҮХЫ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ЖАГСААЛ БЭХИЖҮҮЛГЭДЭ ТУҺА ХҮРГЭХЭ БАЙНА БШУУ».

(КПСС-эй ЦК-гай проектһээ).

БУРЯАДАЙ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИҺАА ҺУНГАГДАҺАН КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД

В. И. Аксенов

К. П. Альцман

П. И. Базыкин

В. И. Бардунаев

А. М. Беляков

В. Г. Бирюков

М. П. Бурлаков

Д. Ц. Дашиев

А. У. Модогоев

В. Б. Саганов

О. Э. Сангадиева

Л. Н. Седых

Б. С. Семенов

И. Д. Соснов

Д. Ц. Цыденжапов

Областной XXXI партийна конференци

«1981-1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ТУШАА ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХАРАГДАХА КПСС-эй ЦК-гай ПРОЕКТ ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Б. САГАНОВАЙ хэһэн элидхэлһээ

Нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй тогтоолтой зохилдуулагдажа, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект областной партийна XXXI конференциин зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдана.

Манай ленинскэ Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй, манай үе сагай политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй Политбюрогой эсэн мэргэн ажал ябуулгые найруулһан энэ программа документ дотор СССР-тэ коммунис байгуулалтын дүй дүршэл зохёохы ёһоор согсологдоо, бусад социалис оронуудай дүй дүршэл хараалда абтаа. Совет гүрэнэй экономическа, социальна ба оюун ухаан болбосролой хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудаар партиин стратеги болон тактика найруулагдаа, мүнөө үеын тодорхой зохэ байдалые хараалда абажа, урагшаа дабшалтын шэнэ үндэр ехэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Энэ документ түрүүшын үгэһөө һүүлшын мүр хүрэтэрөө нэгэл һанал бодолоор шэнэ коммунис общество байгуулагша совет хүнэй туһа тухай анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

Гол шэглэлнүүд дотор бүхы союзна республикануудта, тэрэ тоодо Россин Федерацида үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан хүгжөөлгэдэ, экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ тон шухала һуури үгтэнэ. Энээндэ тусхай бүлэг зорюулагданхай. Сибириин үргэн дэлюун газар дайдын, тэрэ тоодо манай автономито республикын ородог ороной зүүн районуудай экономическа хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала гээд энэ бүлэг дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Сибирьтэ түлишын промышленностиин, электрын элшэ хүсэнэй, үнгэтэ металлургиин, химическэ, нефтехимическэ, ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай, микробиологическа промышленностиин, барилгын индустриин ургалта түргэдхэхөөр хараалха,—гэжэ энэ бүлэг дотор хэлэгдэнэ. —Хүдөө ажахые, тэрэнэй түүхэй эдүүдые болбосоруулдаг һалбаринуудые хүгжөөһэнэй үнлэһөөр эдеэ хоолой бааза бүхы аргаар бэхижүүлхэ».

Зүүн районуудта, илангаяа шэнээр ашаглагдажа байһан нютагуудта территориально-үйлэдбэриин комплекснуудые, мүн эдеэ хоолой баазые бэхижүүлхэ, гэр байрын-коммунальна ба соёлой-ажаһуудалай барилгые үргэдхэхэ бүлэг хэмжээ ябуулгануудые саашадань хүгжөөхөөр хараалагдана, экономикын, хүн зоной ажабайдалые һайжаруулгын бусад хэдэн ехэ зорилгонууд табигдана.

Эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэ саашанхи жэлнүүдтэ манай областной партийна организациин республикын бүхы ажалшадай ажал ябуулгын программа болохо зэргэтэй.

Мүнөө үедэ республика доторнай арбан нэгэдэхи табан жэлдэ, 1990 он хүрэтэрхи үедэ бэелүүлэгдэхэ түсэбэй проект табиха хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна. «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тон шухала тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан баталан абаа гээд хэлэгдээ һэн. Энэ документ хадаа манай республика тухайла, тэрэнэй экономико ба соёл культурые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ, ажалшадай байдалые улам һайжаруулха тухайда парти болон Совет правительствын хандуулжа байдаг анхарал оролдолгын шэнэ толотомо тэршэ болоно.

Гол шэглэлнүүд дотор, мүн КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурсагдаһан тогтоол соо найруулагдаһан республикын индустрине саашадань хүгжөөлгын гол асуудалнууд юун бэ гэхэдэ, Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгые үргэлжэлүүлгэ, Түгнын шулуу нүүрһэнэй уурхайн барилга, Озерно полиметаллическа ашагта малтамалые промышленна аргаар ашаглалгада бэлдэлгэ, Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи газар нютагуудай ажахые хүгжөөхэ хүдэлмэри ябуулга, энэ бүхы замаар поезднуудай ябалгые нээлгэ болоно гэжэ нүхэр Саганов хэлэбэ.

Гусиноозерско ГРЭС-эй 840 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын ээлжээс ашаглалгада оруулһанай ашаар арбадахи табан жэлдэ республика дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгые, 1975 онойхитой жэшэбэл, 4 шахуу дахин дээшэлүүлхэ арга олгоо. Мүнөө электростанциин барилгые гүйсэд дүүргэхэ гэһэн зорилго табигдана.

ГРЭС-эй баригдахатай хамта, Гусиноозерск хотодо промышленна бусад предприятинууд, байрын гэрнүүд, коммунально-ажаһуудалай ба соёлой хангалгын барилганууд хэгдэхэ юм. Тиигэжэ эндэ ажаһуудаг горнягуудай, энергетигүүдэй, бүхы хүн зоной ажалай, ажаһуудалай ба амаралтын эрхэ байдал нилээд һайжаруулагдаха байна.

Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгын хэгдэхэтэй хамта, Улаан-Үдэ хотодо шэнэ ехэ теплоцентраль —2-дохи ТЭЦ баригдахаар хараалагдана. Теплоцентралиин барилгые 1983 ондо эхилхэ зорилго табигдана.

Республикын түлишын үндэһэ һуурине саашадань хүгжөөлгэ аралай ажахыда шухала удха шанартай юм. Энээнтэй дашарамдуулан, шэнэ табан жэлдэ Түгнын шулуу нүүрһэнэй уурхайе барижа эхилхын тула тус ашагта малтамалые промышленна аргаар үйлэдбэрилгын проектые дары түргөөр табиха шухала.

Нютагай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ тэрэнине хэрэглэхын тула Дабаан горхоной, Охин-Булагай хэбтэшэнүүдтэ нүүрһэ малтажа абаха хүдэлмэрине мүн лэ эрид дээшэлүүлхэ шухала.

Яруунын райондохи полиметаллнуудай ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ Озерно шанаржуулгын комбинадые бариха гээшэ республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ ехэ удха шанартай байха юм. Озерно ГОК ороной зүүн хубидахи үнгэтэ металлургиин томо ехэ предприяти болохо ёһотой. Ерээдүйн Забайкалиин апатидай комбинадтай хамта тэрэ Зүүн Буряадай территориально-үйлэдбэриин томо ехэ комплексые бүридхүүлэн байгуулха зэргэтэй. Туршалга-шэнжэлгын фабрика һаяшаг Ивалга тосхон шадар баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Ошурковай хэбтэшын апатидай рудае шанаржуулан болбосоруулгын промышленна технологи тэндэ зохёогдохо байна. Туршалгануудай дүүргэгдэһэнэй һүүлээр СССР-эй Үтэгжүүлгэнүүдые гаргадаг министерство Забайкалиин ГОК-гой гол барилга хэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилхые түсэблэнэ.

Республикын хойто хубидахи, Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи нютагуудай ажахые хүгжөөхэ хүдэлмэри эхилхэ гээшэ арбан нэгэдэхи, илангаяа арбан хоёрдохи табан жэлнүүдэй гүбхын түрүүшын зорилгонууд болоно. Эндэ хэдэ хэдэн промышленна узелнууд ба томо ехэ предприятинууд, тэрэ тоодо Молодёжнын эрхим шанартай хризотиласбестын ашагта малтамалай үндэһэ һуури дээрэ шанаржуулгын комбинат барихаар, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тэрэнине бариха бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилхээр хараалагдана. Холоднинско хара туулганай-цинкын ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадай барилгын технико-экономическа үндэһэ баримтые зохёолго 1984 ондо эхилхэ байна.

Эдэ болон шэнжэлэгдэн элирүүлэгдэһэн бусад ашагта малтамалнуудые ашаглалга Байгал-Амарай түмэр замай гүйсэдхэлгэһөө сэхэ дулдыдаха юм. Энэ табан жэлдэ бүхы замаар поезднуудай ябалга БАМ шадархи нютагуудта ажахы эрхилэлгэдэ хабаатай зорилгонуудые бодотоор шиидхэхэ арга олгохол.

Ороной зүүн районуудай экономическа хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар партиин табиһан зорилгонууд геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрине саашадань үргэдхэлгэтэй, ашагта малтамалнуудай шэнэ хэбтэшэ элирүүлэн нээлгэтэй нягта холбоотой байна. Нэн түрүүн хүдэлжэ байдаг ба горпорудна промышленностиин предприятинуудай проектынь табигдажа байһан нютагуудта, БАМ-ай Буряадай участогай оршондохи нютагуудта геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэрине эршэдхэхэ шухала.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ПАРТИИН ТҮСЭБҮҮДЫЕ БОДОТО ДЭЭРЭНЬ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй XXVI съездэ бэлэдхэлээр үүсхэгдэһэн политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтэ—съездын урда тээ абаһан уялгануудаа, 1981 оной даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэһэ һуури болоно. Январиин 16-да Союзуудай байшангай Колонно зал дотор хүдэлмэреэ дүүргэһэн, КПСС-эй Московско областной организациин XXIV конференци дээрэ тиигэжэ тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Нүхэд В. В. Гришин, А. П. Кириленко, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, М. В. Зимянин, суглааргашадай зүгһөө халуунаар угтагдан ерэжэ, президиумдэ һууба. Мүн эндэ партийна, Соведүүдэй ба ажахын ажал ябуулагшад, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл, эрдэмтэд болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд, ажалай ветеранууд һуугаа.

КПСС-эй МК-гай, шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд, ороной хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проект тухай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тоосоото үе соо ябуулагдаһан эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри, предприятинууд болон эмхинүүдэй, колхозууд ба совхозуудай коллективүүдэй шэн зоригто ажал областиин экономическа ба социальна хүгжэлтын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадал хангаа гэжэ конференциин делегадууд тэмдэглээ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар зохихо тогтоолнууд баталагдан абтаба.

Областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, КПСС-эй XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые конференци һунгаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ бэшэг нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан, баталагдаба. Ниислэлэй областиин коммунистнууд, бүхы ажалшад партиин агууехэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ зорюулдаг оролдолго хүсэлэлгэеэ арьбадхаха, КПСС-эй XXVI съездые эрхимээр угтаха байха гэжэ конференцидэ хабаадагшад бэшэг доторoo найдуулна.

* * *

Шэнээр һунгагдаһан партиин областной комитедэй пленум боложо, эмхидхэлэй асуудалнууд харагдаа. КПСС-эй МК-гай нэгэдэхи секретаряар В. И. Конотоп һунгагдаба.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮНДЭР ХАРЮУСАЛГА

ЛЕНИНГРАД. КПСС-эй Ленинградска областной организациин тоосоото-һунгалтын XXV конференци январиин 16-да Таврическа ордон дотор нээгдээ.

Конференциин делегадууд нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдээ ехэ баяртайгаар һунгаба.

КПСС-эй Ленинградска обкомой тоосоон, шалгалтын комиссиин тоосоон, партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай элидхэл, КПСС-эй областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые, партиин XXVI съездэ хабаадаха делегадуудые һунгалга конференциин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Романов КПСС-эй обкомой тоосоото элидхэл хэбэ.

Мүнөөнэй конференци Ленинградай партийна организацидахи тоосоонууд ба һунгалтые түгэсхэн, КПСС-эй XXVI съездэ бүгэдэ арадай бэлэдхэлэй шухала шатада үнгэржэ байна. КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые ходо доо бүхы дээрэнь үнэн зүрхэнһөө дэмжэдэг Ленинградай ба областиин ажалшад КПСС-эй Центральна Комитедэй, Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй ЦК-гай Политбюрогой асари ехэ ажал ябуулгые нэгэ һаналтайгаар һайшаана гэбэ.

Конференциин делегадууд бүтээгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолхо, саашадаа шиидхэгдэхэ зорилгонуудые хараалха зуураа, партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проекттэй зохилдуулан, предприятинуудаа һэльбэн шэнэдхэхэ, техникыень шэнэлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулха, техническэ дээдэ зэргын ба эрхим шанартай эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхөөр тэдэнэй мэргэжэлгые улам түргэдхэхэ шухала гэжэ делегадууд тусхайлан тэмдэглэбэ.

Конференцидэ хабаадагшад город ба областиин экономическа, социальна хүгжэлтын хэрэгтэ саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг, оролдолго гаргадаг байһанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, тэрэнэй Политбюродо, нүхэр Л. И. Брежневтэ халуун баясхалан хүргэбэ. Ленинградай партийна организаци, городой ба областиин ажалшад партиин XXVI съездын тодорхойлхо коммунис байгуулалтын шэнэ шатын программые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула шухала бүхы юумэ хэхэ байха гэжэ найдуулба.

Совет орон дотор

ЗОХЁОХЫ ЁҺООР АЖАЛЛАНА

БЕЛОРУССИ. «Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдэлмэриин газар бүхэндэ ажалай ашаг үрэ хайшан гэжэ дээшэлүүлхэб?»—гэһэн асуудалтай анкетэ Минскэ мотовелозаводой хүдэлмэришэдэй дунда профсоюзай эдэбхитэд тарааба. Мянга гаран дурадхал ороо. Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проектые коллективтэ зүбшэн хэлсэхэ үедэ олон дурадхалнууд ороһон байна. Мүнөө завком тэдэнине али бүхы талаһаань шэнжэлжэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула үнэтэ дурадхалнуудыень шэлэжэ абана.

Заводой коллектив ажалдаа зохёохы ёһоор хандадаг юм. Энэ табан жэлдэ хүдэлмэришэдэй оруулһан уралан нарижуулгын хэдэн зуугаад дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Энээнэй эсэстэ 4 мянган велосипед даабариһаа гадуур бүтээхэдэ хүрэхэ материал алмагдаа.

Хүдэлмэришэд шадабаритадай, залуу хүдэлмэришэдэй, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта ябажа, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг заншалтай.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСӨӨР ХАНГАЛГА

КАЗАХСТАН. Зүүн-Казахстанай областиин совхоз, колхозуудай түбэй буусанууд нэгэ газарһаа электрын элшэ хүсөөр хангагдадаг болобо. Мүнөө болотор нютагай элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые хэрэглэдэг байһан һүүлшын ажахыда — «Каройский» совхоздо ток үгтөө. Үнгэрһэн табан жэлдэ республика дотор 100-гаад мянган километр электрын элшэ хүсэ дамжуулха шэжэм утаһа татаһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа.

Казахстанай колхоз, совхозууд электрижүүлгын шэнэ шатада оронхой. Ажахынуудай холын фермэнүүд болон отделенинүүд түбэй газарһаа элшэ хүсөөр хангагдадаг болоо. Шэнэ табан жэлдэ хэдэн арбаад мянган километр һалаа лининүүд татагдаха, хэдэн зуугаад подстанци хабсаргагдаха болоно. Барилгашад болон хабсаргагшад КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, арадай ажахын даабарине болзорһоонь урид — 1983 оной зун тээшэ дүүргэхээр шиидэнхэй.

(ТАСС).

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

«1981-1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ТУШАА ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХАРАГДАХА КПСС-эй ЦК-гай ПРОЕКТ ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай проектhээ уламжалан гаргаhанай ёhоор, республикын индустриин бусад hалбаринууд тухай хэлэхэ болоо hаа, машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулга хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ ёhотой. Табан жэлэй туршада энэ hалбариин продукци бүтээн гаргалга 1,4 дахин дээшэлхээр хараалагдана. «Электромашина» заводто электродвигательнүүдые — 1,7 шахуу дахин, «Теплоприбор» заводто автомадаар хангалтын приборнууд болон хэрэгсэлнүүдые — 31,4 процент, «Бурятферммаш» заводто предприятинуудта мал ажалай hа тэжээл үйлэдбэрилгын машинануудые бүтээлгэ 3,9 дахин дээшэлүүлэгдэхэ байна. hэльбэн шэнэлhэнэй, үйлэдбэриин хүсэнүүдые үргэдхэhэнэй ашаар машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын бусад хэдэн предприятинуудта продукци гаргалга ургаха юм.

Ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарhанай промышленностьда горитой хубилалтанууд болохо байна. 1981—1985 онуудта энэ hалбариин үйлэдбэриин хэмжээе 11,4 процентээр дээшэлүүлхэ хараалагдана. Тиихэдэ бүхы ургалта түүхэй эдые үргэлжэ дээрэнь hайнаар шанаржуулhанай, эсээлэй продукци абалгые сэдэхэнэй ашаар түргэдхэхэ ёhотой.

Байгал нуурай оршон тойронхи нютагууднаа модо бэлэдхэлэй предприятинуудые ондоо газарта нүүлгэн абаха зорилготойгоор ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тиин жэлдээ 550 мянган кубометр модо зөөхэ Витимэй леспромхозой барилга 1983 ондо эхилхэ.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ хэмжээнүүдэй үргэн программа хараалагдана. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта утаhа hамнан эрэлгын цех барихые түсэблэгдэнэ. Улаан-Үдын мяханай комбинат hэльбэн шэнэлэгдэжэ эхилхэ, жэлдэ 500 мянган паар валенка дарадаг фабрика Улаан-Үдэ хотодо баригдаха байна.

Эдеэ хоолой промышленностьда Турунтаевын хилээмэнэй заводой барилга дүүргэхэ, Гусиноозерск болон Улаан-Үдэ хотонуудта хилээмэнэй шэнэ заводуудые, мүн Выдрино тосхондо шэлдэ аршаан юулхэ завод бариха, хүдөөгэй районуудай зарим түбүүдтэхи хилээмэнэй заводуудые hэльбэн шэнэлхэ, харин удаадахи табан жэлдэ Озерно тосхондо, Баргажанда, Улаан-Үдэ хотодо пивэ шанадаг заводуудай барилга эхилхэ зорилго табигдана.

Яруунын ба Сэлэнгын районуудай нуур сөөрэмүүдтэ загаhанай ажахынуудые эмхидхэн байгуулга хадаа загаhанай промышленностиин эгээл шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

Улаан-Үдын нэхэмэл гадар хубсаhанай фабрикын, түмэр хэрэгсэлнүүдэй С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой үйлэдбэриин хүсэнүүдые дары түргөөр ашаглаха, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын ба Улаан-Үдын валенка дарадаг фабрикануудай, республикын Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудай ажал ябуулгые hайжаруулха хүдэлмэри эршэдхэгдэхэ ёhотой.

Союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинууд соёлой-ажаhуудалай, ажахын хэрэглэмжын эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэхын тула яhала ехэ арга боломжонуудтай юм.

Партиин областной комитет, республикын Министрнүүдэй Совет 1981—1985 онуудта эд бараа үйлэдбэрилхэ даабаринуудые предприятинуудта, нэгэдэлнүүдтэ, зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудта үгэhэн байна. Эдэ даабаринуудай имагтал дүүргэгдэхын бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэгдэхын тула бүхы хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Нютагай болон хоёрдохёо хэрэглэгдэдэг түүхэй эдүүдые, промышленностиин ба хүдөө ажахын үлэгдэлнүүдые, ой тайгын баян хэшэгүүдые ашаглаhанай ашаар республикын Госплан, городской болон районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхын тула шэнэ нөөсэнүүдые, арга боломжонуудые саг үргэлжэ бэдэрхэ, олзоборинуудые хүгжөөхэ зэргэтэй.

Нүхэдүүд! Саашанхи жэлнүүдтэ ажахын ба социально-соёлой барилга хүгжөө-

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

хые хараалhан түсэбүүд оролой бүхы транспортна системын ба хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдэй хүдэлмэриие саашадань хүгжөөхэ, нарижуулан hайжаруулха эрилтэ табина.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түмэр замай транспортые хүгжөөхэ тухай тусхай тогтоол КПСС-эй ЦК болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй hаяхан абаба. Тусхайлбал, Улаан-Үдын ЛВРЗ-е hэльбэн шэнэлхэ, үргэдхэхэ хэмжээнүүд тэрээн дотор тодорхойлогдоо.

Улаан-Үдэ — Наушки хүрэтэрхи түмэр замаар поезднуудай ябалгые үргэдхэхэ, мүн Улаан-Үдын транспортна узелые hэльбэн шэнэлхэ гээшэ түмэр замай Улаан-Үдын отделениин харгын ажахые ойрын сагта хүгжөөхэ зорилгонууд болоно.

Харгын ажахые хүгжөөхэ, пассажирнуудые хангаха хэрэгые hайжаруулха, албан зургаанай мэдэлэй подъездэнэ замуудые, ашаа тээхэ-буулгаха талмайнуудые бариха талаар ехэ юумэн хэгдэхэ байна.

Автопаркые, илангаа ашаанай машинануудай паркые ашаглалгые hайжаруулха зорилго табигдана. Автомобильнүүдэй хоонор ниишэ тиишээ ябалгые эрид хорооо арга замуудые олохо, автомобилиин ажахынуудай материальна баазые, колхоз, совхозуудай транспортые хүдэлмэрие hайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, албан зургаануудай автомобильна ажахынуудые бэхижүүлхэ гүн хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхэ шухала.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Улаан-Үдэ, Гусиноозерск, Закаменск, Хяагта хотонуудта автовокзалнуудые барихаар, Улаан-Үдэ—Хяагта, Улаан-Үдэ — Мухар-Шэбэр, Хори—Нарhата, Турунтаево—Баргажанай-Адаг хүрэтэрхи автомобилиин харгынуудые hэльбэн заhабарилхаар хараалагдана.

Агаарай транспортда Хяагта хотодо, Аршаан, Муя, Таксимо, Хэрэн, Нарhата тосхонуудта ниидэлгэ-буулгын зурууд харгынуудые hэльбэн шэнэлхэ, Нижнеангарск поселогто, Улаан-Үдэ аэровокзалнуудай барилга хэхээр хараалагдана.

Гол мүрэнэй транспортаар ашаа болон хүнүүдые зөөхэ хэрэгые нилээд hайжаруулха шухала. Улаан-Үдын гол мүрэнэй портые, Баргажанай-Адаг тосхондохи пристаниие hэльбэн шэнэлхэ, дамжуулгын ехэ пунктнуудта шэнэ причалнуудые бариха, Баргажан, Сүхэ болон бусад голнуудай hаба hалаануудые гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэй.

Хэлхеэ холбооной талаар городской, хото городууд хоорондын ба хүдөөгэй телефонно холбооe автомат оньhоор хангаха, Улаан-Үдэ хотодо автомат телефонно шэнэ станцинуудые, Гусиноозерск болон Хяагта хотонуудта, Хори тосхондо ретрансляционно телевизонно хүсэтэ станцинуудые бариха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Нүхэд делегадууд! Гол шэглэлнүүдэй агропромышленна комплексдо хабаатай бүлэгтэ хүн зониие — эдеэ хоолоор, харин промышленностиие хүдөө ажахын түүхэй эдээр бата найдамтайгаар хангаха зорилго табигдана.

Колхоз, совхоз бүхэндэ газар тарялангаа эрдэм наукын үндэhөөр элдүүрилгэhээ, газар таряалан элдүүрилгые hайжаруулгаhаа, тэрэнэй үйлэдбэриин баазые бэхижүүлгэhээ эдэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлгэ гол түлэб дулдыдаха байна бшуу.

Газар таряалан элдүүрилгые hайжаруулхатаяа хамта, үйлэдбэри хүтэлбэрилгые hайжаруулха, ажалай эмхидхэл ба түлбэриие гуримшуулха талаар саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулха, агрономическа албанай үүргэ дээшэлүүлхэ, агрономуудай бодото дээрээ таряалан ба сабшалангаа партиин бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэд болохыень, харин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй, манай эрдэмтэд-аграрнигуудай колхоз, совхозуудай агрономуудтай хамта ажал хэрэгүүдэй ямар байдалтай байлгын түлөө, республикын хүдөө ажахын органуудтай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй адли научна дурадхал зууршалгануудые нэб тэрүүлхын түлөө харюусахыень оролдохо шухала.

Үрэhэ хүрэнгэ тарилгые үндэhөөрнь hайжаруулха, нютагай уларилда тааралдан эрхим шанартай үрэhөөр ажахы бүхэниие хангаха гээшэ хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно.

Шэнээр эмхидхэн байгуулагдаhан «Сортсемпром» гэжэ нэгэдэл энэ талаар гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Республикын научна эмхи зургаануудтай хамта тэрэ үрэhэ тарижа ургуулгые гуримшуулха, ороohото ба бусад ургамалнуудай үрэhэ тарижа абалгые промышленна үндэhэ hуури дээрэ дары табиха уялгатай.

Үтэгжүүлгэнүүдые ашаглаха хэрэгые гуримшуулха, агрохимическэ албанай материально-техническэ баазые түргөөр бэхижүүлхэ, үтэгжүүлгэнүүдые оруулха хүдэлмэриин 70-haa бага бэшэ процентые, ургамалнуудые хамгаалха бүхы хүдэлмэриие тус албанай подразделенинүүдэй бэелүүлхыень туйлаха шухала.

Хартаабха болон овощ ехээр хуряажа абаха асуудалнуудта онсолон тогтохо гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолоноб. Манай республикын энэ продукцяар эрилтэ хэрэглэмжэнүүдээ гүйсэд хангажа шададаггүй байhаниинь мэдээжэ.

Энэ табан жэл тус hалбариие хүгжөөлгэдэ эрид хубилалтын үе болохо ёhотой. Нэн түрүүн уhалууриин газар дээрэ, гол түлэб тусхай шэглэлтэй ажахынуудта овощ болон хартаабха тарижа ургуулха, эдэ ажахынуудые оньhон техникээр, үтэгжүүлгэнүүдээр хангаха, овощ ба хартаабха тарижа ургуулгын оньhожоруулагдамал звенонуудые байгуулха, ажалай түлбэриинь тодо наринаар табиха хэрэгтэй.

Гэхэ зуура, овощ болон хартаабха хуряаха, бэлэдхэхэ, хадагалха, зөөхэ, болбосоруулха бүхы хүдэлмэриие hайжаруулха, овощ болон хартаабха хадагалха шухала хэрэгтэй барилгануудые ойрын жэлнүүдтэ бариха, эдэниие болбосоруулха предприятинуудай хүсэнүүдые үргэдхэхэ, элдэгээр буйлуулагдадаг продукциин ассортиментые үргэдхэхэ шухала.

Мал ажалые хүгжөөлгэ хадаа областной партиина организациин онсо анхарал оролдолго хандуулгын хэрэг болоно. Гол түлэб үхэр малай ба шубуудай ашаг шэмые дээшэлүүлhэнэй, малай үүлтэр болон ашаг шэмэ нарижуулан hайжаруулха, промышленна технологиин эрилтэнүүдтэ харюусама үхэр мал ба шубуудай үүлтэр шэлэжэ үсхэбэрилхэ талаар селекционно хүдэлмэриие шангадхаhанай, үхэр малай hүрэгые эрид олошоруулhанай үндэhэ hуури дээрэ малай толгой бүхэнhөө продукци ехээр абаhанай ашаар мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай проект дотор заагдана.

Эдэ захяа заабаринуудhaа уламжалан, шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые яажа, ямар аргаар дүүргэхэ, энээнэй тула ямар хэмжээнүүдые абаха талаар ажахы бүхэн зорилгонуудаа тодорхойлхо зэргэтэй.

1980 ондо үхэр малай тоо толгойн зарим тэды хороогдоhые хараада абажа, ойрын сагта эдэнэй тоо толгойе хүсэлдүүлхэ, тиин мал ажалай продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар бүхы түрэлэй адууhа малай тоо толгойе табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ арга олгоhон хэмжээндэ хүргэхэ шухала.

Энээнтэй дашарамдуулан, малай тоо толгойе олошоруулгын, эдэниие харууhалгын, шахан таргалуулгын хэрэгые эмхидхэхэ хүдэлмэриие hайжаруулгын хэдэн асуудалнуудта, мүн hүнэй малые, шубуу үсхэбэрилгые, адуу моридые саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудта элидхэлшэ тогтожо хэлэбэ.

Имагтал бүхы малые тэжээлээр гүйсэд дүүрэнээр хангаад байбал, мал ажалда бэелүүлэгдэхээр хараалагдажа байhан юумэнүүд, илангаяа мяха ба hү үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлгээр хараалагдаhан хэмжээнүүд туйлагдаха байна, — гээд саашань нүхэр В. Б. Саганов хэлэбэ. — Ушар иимэhээ тэжээл бэлэдхэлгын асуудалнуудые шиидхэлгэ хадаа түрүүшын ээлжээнэй шухала зорилго болоно. 380—400 мянган тонно тэжээлэй ороohо таряа үйлэдбэрилхэ, тэжээлэй единицэдэ оруулан тоолобол, адууhа малай толгой бүридэ 90—25 центнер хүртэхөөр тэжээл бэлэдхэхэ, тэрэ тоодо нэгэ үхэртэ 10 тонноhоо бага бэшэ силос, 2—3 тонно сенаж, 1 хониндо — 2,5 — 3 центнер үбhэ ба зеленко хүртөөхэ. Эдэ тоонууд хадаа тэжээл бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэн, бидэнэрэй туйлаха хараа түсэб болоно. Бүхы колхоз, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгые тусхай шэглэлтэйгээр бэеэ даанхай hалбари болгохо шухала. Тиигэжэ горох, рапс, донник, шара будаа, хүсы үбhэнэй тарилгын талмай үргэдхэн, белок ехэтэй тэжээлэй удельнэ хэмжээе горитойгоор дээшэлүүлхэ арга зам бэдэрхэ хэрэгтэй. Бүхы түрэлэй мал болон шубуудай тэжээл буйлуулгые промышленна технологидо оруулжа, тэжээлэйнь хадагалалгые эмхи гуримтай болгохо гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн.

Нуга сабшалангуудые үндэhөөрнь hайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые үргэноор бэелүүлхэ, эбэртэ бодо малай ба хонидой олон жэлэй hайжаруулагдаhан бэлшээринүүдые байгуулха талаар хүдэлмэри үргэдхэхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын органууд Яруунын, Баунтын, Хойто-Байгалай районуудта хээрын бэлшээринүүдые үргэдхэхын тула эдэбхитэнгээр хүдэлхэ, холын үндэр газарай бэлшээринүүдые hайнаар ашаглаха ёhотойбди.

Манай республикын эрхэ байдалда газарта мелиораци хэлгын, илангаяа уhалууриин хэды ехэ удха шанартай байhан тушаа эндэ хэлэhэнэй үлүү гэжэ hананаб.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ газар таряаланда мелиораци хэхэ хүдэлмэри горитойгоор үргэдхэгдэхэ байна. Гэбэшье бидэнэрэй хамаг оролдолгын гол шухалань юун байхаб гэхэдэ. Уhалууриин системэнүүдые уhаар хангалгые hайжаруулга, мелиораци хэгдэhэн газарай ашаг үрые дээшэлүүлгэ болоно. Элдүүриин газарай бага ургаса үгэдэг байhантай саашадаа эбсэжэ огто болохогүй. Ажахы бүхэндэ эдэ газарнуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаhан байха ёhотой.

Мелиораци ба мүн тэрэшэлэн химизаци уhанай ажахынуудай барилгын организацинуудай, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй үйлэдбэриин материально-техническэ баазануудые саашадань бэхижүүлхэ эрилтэ табина. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ мүнгэ зөөри ехээр hомологдонхой.

Гансахан хэгдэhэн хүдэлмэриин техническэ хэмжээнэй, капитальна hомололго, үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэhэнэй түлөө бэшэ, хүн хүдэлмэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө, мелиораци хэгдэhэн газарай гектар бүриhөө абтаhан продукциин түлөө мелиораторнуудай, «Сельхозхимиин» хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

БАМ-ай Буряадай участок шадархи районуудта эдеэ хоолой баазануудые байгуулха талаар хэмжээ ябуулгануудай бүхэли комплекс ерэхэ арбан жэлэй туршада бэелүүлхэ бологдоно. Энэ талаар Баргажанай гол ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Энэ зорилгоор эндэ газарай мелиораци үргэдхэжэ, тэрэ тоодо Хурамхаанай ба Хүнтэйн уhалууриин системэнүүдые барижа, мал ажалай продукци, овощ болон хартаабха үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхээр хараалагдана. Мүн лэ иимэ хүдэлмэри Хойто-Байгалай ба Баунтын районуудта хэгдэхэ.

Партиин Центральна Комитет предприятинуудай, организацинууд болон эмхи зургаануудай хүдөө ажахын хамhабариин ажахынуудые, мүн тэрэшэлэн хүн зоной хубиин хамhабариин ажахынуудые, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай саад болон огород тарилгын хамтаралнуудые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Энэ шухала хэрэгтэ бүхы хэмжээгээр туhаламжа үзүүлхэ шухала байhан тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор тэмдэглэгдэнэ. Промышленна томо томо предприятинууд болон барилгын организацинуудай барандаа хамhабариин ажахытай байха ябадал туйлаха хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта бүхы колхоз болон совхозуудта өөhэдынь хэрэглэмжэдэ гаргашалагдахаар овощ, хартаабха, гахайн мяха болон тахяагай үндэгэ үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ талаар хэмжээнүүдые абаха тушаа бодомжолхо.

Болбосоруулгын промышленностиин hалбаринуудай, худалдаа наймаанай-хадагаламжын ажахынуудай үйлэдбэриин баазануудые саашадань бэхижүүлхэ зорилгоор арбан нэгэдэхи табан жэлдэ «Птицепром», «Бурмясопром», «Бурмолпром» нэгэдэлнүүдэй, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин, эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэ үргэдхэлгөөр хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Хүдөө ажахын продуктнуудай гээлтэ хоролтые эгээл бага болгохо, шанарыень дээшэлүүлхэ зорилго болбосоруулгын промышленностиин предприятинуудай мал, hү, хартаабха болон овощиие үйлэдбэрилэгдэдэг газартань тушаан абажа, бэлэдхэгшэдэй транспортаар зөөдэг болохо хэрэгые шууд сэхээр туйлаха хэрэгтэй.

Нүхэд делегадууд! Капитальна барилгые саашадань хүгжөөлгэ хадаа Гол шэглэлнүүд дотор хараалагдаhан программануудые амжалтатайгаар бэелүүлгын шиидхэхы арга боломжонуудай нэгэн болоно.

Улам ехээр үргэдхэгдэжэ байhан хүдэлмэриин хэмжээндэ хүрэхын тула нэн түрүүн республика дотороо барилгын индустриин ба барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг промышленностиин гээгдэлые усадхаха шухала. СССР-эй Минвостокстройн түсэбөөр хүн гэдхэгдэhэн түмэр-бетонно конструкцинуудай, ехэ панельнүүдээр гэр барилгын, түмэр-бетонно комплексно конструкцинуудай заводууд баригдан ашаглагдахаар, Улаан-Үдын модо болбосоруулгын завод, мүн Улаан-Үдын түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдэй нэгэдэхи завод үргэдхэгдэхөөр хараалагдана, СССР-эй Минвостокстройн, СССР-эй Минтрансстройн ба РСФСР-эй Минсельхозстройн барилгын подразделенинүүдэй гол ба хамhабариин баазанууд, мүн автотранспортна албан зургаануудай саашанхи хүгжэлтэ туйлагдаха ёhотой.

РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство Гусиноозёрск хотодо хана хэдэг материалнуудые гаргаха завод барихаар, мүнөө ашаглагдажа байhан предприятинуудые шэнэдхэн hайжаруулха ба үйлэдбэриинь үргэдхэхөөр түсэблэнэ. Тиихэдэ СССР-эй Минвостокстрой ба РСФСР-эй Минводхоз барилгын инертнэ материалнуудые малтан абаха ба болбосоруулха талаар карьерна ажахынуудые байгуулхаар түсэблэнэ.

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй ба гидромелиоративна барилгын подразделенинүүдэй барилгын индустриин баазанууд горитойгоор үргэдхэгдэжэ байна. Гэбэшье шэнэ предприятинуудые барилга онсо шухала бэшэ, харин ашаглагдажа байhан предприятинуудай, нэн түрүүн Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай, «Бурятцелинстрой» трестын гол баазын үйлэдбэриин хүсэнүүдые түргөөр ашаглалгада оруулхын тула нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха болонобди.

Нэгэ доро баригдажа байhан объектнүүдэй тооe үсөөрүүлхэ, тэдэнэй барилгын болзорые агшааха, барилгын, үйлэдбэриин бүхы шатануудта барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри саашадань үргэлжэлүүлхэ шухала. Парти хүдөөгэй hуурин тосхонуудые шэнэдхэн hайжаруулгада, хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэриин эрхэ байдал ба ажаhуудалые hайжаруулгада туйлай ехэ анхарал хандуулна. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүдөө нютагуудта байрын гэрнүүдые, hургуулида ороогүй үхибүүдэй зургаануудые, клубууд болон культурна ажаhуудалай бусад объектнүүдые барилга түргэн дабшасатайгаар хэгдэхэ ёhотой. Нэгэ газарhаа дулаасуулагдадаг, уhаар хангагдадаг ба канализацитай барилгануудаар хүдөө нютагуудай hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ хэрэг тиимэ хүнгэхэн бэшэшье haa, хэгдэхэ ёhотой айхабтар шухала. Энэ асуудал социальна олохон зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудые кадрнуудаар хангаха асуудал шиидхэлгэдэ туйлай ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Республикын проектнэ организацинуудта, барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар управленидэ Улаан-Үдэ хотын ахамад архитекторэй управленидэ түсэблэлгын, архитектурна ба барилгын асуудалнуудай шиидхэбэринүүдэй шанарые дээшэлүүлхэ, проектнэ хүдэлмэринүүдэй техническэ ба экономическа хэмжээе дээшэлүүлгэ хангаха шухала.

КПСС-эй ЦК-гай проект дотор байгаали хамгаалгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдажа, байгаалиин онсо гайхамшаг бүхэли комплекс болохо Байгалые аршалан хамгаалха ба баялигуудыень ашатай зүбөөр хэрэглэхэ шухала тухай онсо заагдана. Энэ хадаа байгаали хамгаалгаар хэмжээ ябуулгануудые түсэблэн бэелүүлгээр бидэнэртэ хүтэлбэри боложо үгэнэ. Уhа сөөрэмүүдые арюун сэбэр байлгаха шэнэ объектнүүдэй барилгануудые түргэдхэлгэдэ, үлөөдэhэ гаргахагүй ба тэрэниие багаар гаргадаг үйлэдбэри нэбтэрүүлгэдэ, предприятинуудта хэрэглэгдэhэн уhые ондоо тээшэнь урадхуулдаггүй системэнүүдые зохёон хэрэглэлгэдэ, оршон тойронхи агаарые арюун сэбэр байлгаха хэрэгтэ бии байhан дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ хамаг хүсэ шадал элсүүлэгдэхэ ёhотой. Зарим нютагуудай газарай хүрьhэндэ аюултай боложо байhан уhа, hалхинhаа газарай хүрьhэнэй нуралгатай тэмсэл ябуулха гээшэ айхабтар шухала болонхой. Энэ ушарhаа ажахы бүхэндэ газарай хүрьhые нураха ябадалhаа аршалан хамгаалгаар зохёогдоhон хэмжээ ябуулгануудые заатагүй бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Республикымнай байгаалиин комплексдо ой тайга айхабтар шухала hуури эзэлнэ, ой модоной эзэлдэг талмайн хахадынь Байгал шадарай оршондо тудадаг гээшэ. Хэмhээнь үлүүгээр отолхогүйн, гал түймэрэй нохогүйн, гол горхонуудай хатахагүйн тула ой модые бодомжотойгоор, зээн ёhоор хэрэглэхэ шухала.

Ашагта малтамалнуудые зүбөөр хэрэглэлгэдэ, амитадай ба ургамалай аймагуудай баялигуудые хамгаалха ба арьбадхаха хэрэгтэ мүн лэ бага бэшэ анхарал оролдолго хандуулагдаха болоно.

Нүхэд делегадууд! Манай партиин наяад онуудта бэелүүлхээр хараалжа байhан бүхы юумэн эсэсэй эсэстэ нэгэл гол уг зорилгодо — совет хүнэй байдал hуудалые hайжаруулгада, тэрэнэй хүдэлмэрилхэ ба амархада зохисотой hайн эрхэ байдал хангалгада, хүнэй оюун бодолой бүхы талаар хүгжэн болбосоролгодо, манай арадай амгалан тайбан ажалые аршалан хамгаалгада шэглүүлэгдэнхэй.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай түлөөhэнэй ба колхознигуудай олзо доходой ургалгатай хамта ажалшадые пенсеэр хангалга, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадай ажаhуудалай эрхэ байдалые саашадань hайжаруулха талаар, ниитын ажал хэрэгтэ пенсионернүүд болон инвалидуудые үргэнөөр хабаадуулха арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ орон доторнай гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 22—25 процентээр дээшэлхэ байна. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээе 1,4—1,5 дахинаар дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай. Манай республика энэ хүдэлмэри 1,5 дахинаар, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта — 1,6 дахинаар үргэдхэгдэхэ. Хүн зониие медицинскэ талаар хангалгын хэмжээн ба шанар дээшэлүүлэгдэхэ. Тодорхойлон хэлэбэл, манай республикада 892 оронтой больницанууд, халаан соо 3082 хүниие үзэхэ арга боломжотой поликлиникэнүүд баригдахаар хараалагдана.

Байрын гэрнүүдэй, hургуулида ороогүй үхибүүдэй зургаануудай ба социально-культурна бусад объектнүүдэй барилгын асуудал дээрэ онсо тогтохо дуран хүрэнэ. Кадрнуудые нэгэ газарта тогтууритай болгохо асуудалые түрүүшын ээлжээндэ шиидхэхээр хүсэл оролдолгын хэды хэгдэдэгшье haa. эдэ объектнүүдэй барилгын түсэб хэдэн жэлдэ унжагайран, дүүргэдэнгүй үлэнэ.

Саашадаа иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Энэ дутагдал республикымнай арадай ажахын хүдэлмэридэ муугаар нүлөөлнэ. 1981—1985 онуудай түсэбые зохёоходоо, гэр байрын ба культурна ажаhуудалай обьектнүүдэй барилгада бүри түргэн дабшаса хараалха гэжэ шиидхэгдээ. Манай республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые комплексноор хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дээрэ дурсагдаhан тогтоолтой зохилдуулан, эхилээд байhан табан жэлдэ байрын 1 миллион 783 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые, 12.665 hууритай hургуулида ороогүй үхибүүдэй зургаануудые, 22936 hууритай юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудые, 4570 hууритай техническэ мэргэжэлэй училищинуудые бариха болонобди. Эдэ бүгэдэ хадаа, нүхэдүүд, манай социальна программын нэгэ тон шухала хубинь, партиин Центральна Комитедэй ба Совет правительствын сэхэ үгэhэн даабари болоно. Тиимэhээ энэ даабари гүйсэдөөр сүм дүүргэгдэхэ ёhотой.

Хүдэлмэришэдэй дутагдажа байhан ушарhаа үйлэдбэриин процессүүдые оньhожоруулха ба автоматизацилха талаар, коллектив бүхэндэ хүдэлмэришэдэй хүсые зүбөөр хэрэглэхэ, ажалдаа гарахагүй, хүдэлмэриhөө гээгдэхэ, хүдэлмэриин саг гээлгээр бусад дутагдалнуудтай тэмсэлые шангадхаха талаар зорилгонуудые эрид шууд шиидхэхэ эрилтэ табигдана.

Бар хүсөөр хэгдэдэг, хү
дэ хүшэр хүдэлмэринүү
хэмжээн үшөөл ехэ бай
зандаа, тэрэниие бага бол
хо гээшэ айхабтар шух
зорилго мүн. Ажал хэ
гүүдэйнгээ аша туhада а
дайнгаа ажахын бүхы h
баринуудта оньhожоруу
ба автоматизацилгые шу
сэхээр бэелүүлхэ эрилтэ т
бигдана. Энэ хэрэгые х
яахан хэрэгтэй болоhон
зарта бэелүүлхэ бэшэ, хар
эдэбхи үүсхэлтэйгээр, хар
шэглэлтэйгээр саг үргэ
ябуулха хэрэгтэй.
Техническэ дэбжэлтые т
гэдхэлгын асуудалнуу
шиидхэлгэдэ эрдэм нау
тэрэнэй үйлэдбэритэй хо
барисаан онсо үүргэ дүү
хэ зэргэтэй. Буряадай
дэмтэд энэ талаар hайш
да хүртэмөөр бага бэшэ
мэ, научна ухаалан зохё
го хэhэн гээшэ. Гэбэшье
дэнэр ажабайдалай таб
байhан эрилтэдэ гүйсэд
рюусамаар хүдэлнэ гэ
мүнөө дээрээ хэлэхын ар
гүй. Арадай ажахын зор
гонуудые шиидхэлгэдэ дэ
hургуулинуудай эрдэмтэ
хүсэн аша үрэ багатайг
хэрэглэгдэнэ. Республик
үйлэдбэрилгын хүсэнүү
зүбөөр, тааруу тэнсүүри
гээр тараан хубаарилга, ба
хан хото городуудые хүгжө
гэ, городуудай, hуурин тос
нуудай, колхоз болон сов
зуудай социальна хүгжэлт
комплексно программа
дые зохёолгодо, байгаали
баялигуудые аршалан х
гаалгын комплекснуудые
хёолго ба бусад асууд
нуудые шиидхэлгэдэ эрд
тэдэй эдэбхитэй хабаада
илангаяа хэрэгтэй.
Нүхэд делегадууд!
КПСС-эй ЦК-гай прое
бүхы орон доторнай,
манайшье республикада
hонирхолтойгоор, эдэб
ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэг
жэ байна. Хүдэлмэриш
колхознигууд, совет интел
генциин түлөөлэгшэд
документын туйлай ехэ уд
шанарые онсолон тэмдэг
жэ, өөhэдынгөө дурадхал
лон ажаглалтануудые ору
на.
Гол шэглэлнүүдые зүбш
хэлсэлгэ хадаа политиче
тон ехэ, онсо харюусалга
кампани болоно.
Энэ документын уг
рилгые, удха шанарые
бүхэндэ ойлгуулха, со
экономикын, эрдэм наук
соёл культурын саашан
хүгжэлтын арга боломжон
дые хүнүүдэй тодо hоноро
ойлгожо, партиин хараал
эдэ түсэбүүдые дүүргэлг
өөрынгөө hуури, үүргэ
харюусалга тодорхойлхо я
дал туйлаха — парти
профсоюзай, комсомолой
ганизацинуудай, нютагай
ведүүдэй, үзэл сурта
фронтын, олондо мэдээ
хүргэдэг хэрэгсэлнүүдэй
дэлмэрилэгшэдэй шухала
рилго мүн болоно.
КПСС-эй ЦК-гай про
зүбшэн хэлсэлгые арбан
гэдэхи табан жэлэй тү
шын жэлдэ ба партиин XX
съездын хүндэлэлдэ абта
социалис уялгануудтай,
сэбтэ даабаринуудые д
гэлгэтэй нягта холбоот
гоор үнгэргэхэ эгээл ш
ла.
КПСС-эй ЦК-гай про
дотор түсэб зохёолгодо,
дай ажахые хүтэлбэрил
онол аргануудые шэнэд
hайжаруулгада, алма
арьбалалтын гурим сахи
да, ажахы эрхилэлгын
жээе дээшэлүүлгэдэ ехэ
харал хандуулагдана, ма
Эхэ ороной экономическа
социальна саашанхи хүгж
тын талаар хараалагда
программые бэелүүл
арадай депутадуудай Со
дүүдэй, профсоюзуудай,
сомолой туйлаха зорилго
тодорхойлогдонхой. Ми
терствэнүүдэй, албан зур
нуудай аппарадуудта,
тын организацинуудта
шэглэлнүүдые зүбшэн
сэхэдээ, ажал хэрэгээ
жаруулгаар, даахан хэр
түлөө хүдэлмэрилэгшэ
нэй харюусалгые дэ
лүүлгээр, түсэбөө дүүр
тын ба гүрэнэй журам
хилгаар тодорхой арга
муудаи хараалагдаха
шухала.
«1981—1985 онуудта
1990 он хүрэтэрхи үе
СССР-эй Экономическа
социальна хүгжэлтын
шэглэлнүүд» тушаа КП
эй ЦК-гай проектые зүб
хэлсэхэ зуураа, манай р
публикын ажалшад т
Коммунис партиингаа,
нэй Центральна Комите
ленинэй хэрэгүүдые
сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ
хэр Леонид Ильич Бреж
нээр толгойлогдоhон По
бюрогой дотоодын ба гад
дын политикые гүйсэд
рэнээр пайшаан д
тэдэнэр өөhэдынгөө
зорилго ажалаар манай
национальна агууехэ
оронои хүсэ шадалые
лүүлхэ, ленинскэ ко
нис партиин XXVI съез
нэрэтэй түрэтэйгөөр у
талаар урдаа табигдаhан
рилгонуудые амжалтата
бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы
шадалаа элсүүлхэ нэгэн
налтай байhанаа мэдүү

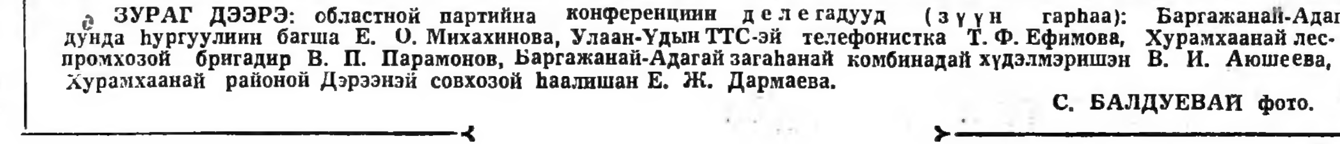
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областной партийна конференциин делегадууд (зүүн гарhaа): Баргажанай-Адагай дунда hургуулиин багша Е. О. Михахинова, Улаан-Үдын ТТС-эй телефонистка Т. Ф. Ефимова, Хурамхаанай леспромхозой бригадир В. П. Парамонов, Баргажанай-Адагай загаhанай комбинадай хүдэлмэришэн В. И. Аюшеева, Хурамхаанай районой Дэрээнэй совхозой hаалишан Е. Ж. Дармаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

НҮХЭР В. Б. САГАНОВАЙ ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Н. НАЙДАНОВ:

Партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект соо арбан нэгэдэхи табан жэлдэ, мүн дүтын арбан жэл соо манай ороной хүгжэлтын зам харуулагдаа гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай тус проектые манай районой ажалшад урма баяртайгаар угтан абажа, гүнзэгыгөөр шудалжа, зүбшэн хэлсэжэ байна.

Арбадахи табан жэлдэ районоймнай ажалшад муу бэшээр хүдэлжэ гараа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэды ган гасуур байгаашье hаань, хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэйхитэй сасуулбал, мяха үйлэдбэрилгэеэ 4 процент, һү— 11 процент, hooho —23 процент дээшэлүүлһэн байна. Гэбэшье район гансал гүрэндэ һү худалдаха табан жэлэйн тээ түсэб дүүргээ.

Арбадахи табан жэлдэ промышленна продукци худалдаха түсэб үлүүлэгдэһэн байна. Олон коллективүүд болон ажалай түрүүшүүл арбан жэлэйнгээ түсэб болзорhoоhoнь урид дүүргээ. Тэдэнэй нэрэ дурдаха болоо hаа, олон ааб даа.

КПСС-эй ЦК-гай Октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, мүнөө үедэ партиин райком ниитын адууhа малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Тэрэниие hайнаар үнгэргэхэ арга боломжо район дотор дүүрэн бии. Тэрэшэлэн эдэ үдэрнүүдтэ хүдөө ажахын техникэ, тракторнуудые заhабарилха хүдэлмэри түлэг дундаа.

Түрэл партиин XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаhан байна. Тэдэнэр съездын нээгдэхэ үдэр болотор гүрэндэ мяха худалдаха байгша оной түрүүшын кварталай түсэб дүүргэхэ, мүн hү тушааха хоёр hарын даабари сүм бэелүүлхээр шиидэнхэй.

КПСС-эй ЦК-гай проект соо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй районуудай экономическа хүсэ шадал хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, байгаалиинь баялигые ашаглаха зорилго табигдана. Озерныи полиметаллнуудай хэбтэшэ ашаглалгада оруулха талаар нэмэлтэ хүдэлмэриин хэгдэхэ тухай проект соо хэлэгдэһые районоймнай ажалшад урма баяртайгаар угтаа. Эндэмнай тон ехэ комбинат бодхоогдожо, болбосон түхэлэй городой үндэhэ hуури табигдажа байна гээшэ. Энэ хадаа районоймнай шэнжэ шанар нилээд хубилгаха байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ түсэбэй ёhoop 130 миллион түхэриг hомологдоhон байна. Энэ ехэ мүнгэ зөөри ашаглан, өөрын барилгын үндэhэ hуури байгуулха, электрын элшэ хүсөөр гүйсэд хангагдаха, поезднуудые ябуулха түмэр зам бариха гэхэ мэтын асуудалнуудые шиидхэхэ болонобди. Мүнөө үедэ Хори—Озёрный гэһэн автомобильна харгы тон муу. Эндэ бии байгаа хүүргэнүүд дээгүүр хүндэ ашаатай машинын гарахын аргагүй. Эдэ бүгэдые дүтын 2—3 жэлэй туршада усадхаха хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэхэдээ, районой коммунистнар хоёр дурадхал оруулhан байна.

Эндэхи хэбтэшэ комплексно гуримаар ашаглахын тула сернэ кислота гаргаха химическэ завод эндэ барихаар хараалха хэрэгтэй. Энэ Ошурковой апатидтай ниилэхэдээ, хүдөө ажахыда тон хэрэгтэй фосфорно үтэгжүүлтэ үгэхэ болоно бшуу. Гадна тэй хамта, мүнөөшье болотор түмэрөөр баян сидеритовэ руда хэрэглэхэ, тэрэниие болбосоруулха асуудал шиидхэгдээгүй байhаар. Эндэхи рудаhаа сидеритовэ хольсо абаха хүдэлмэри эмхидхэжэ, удаань металлургическа заводуудта эльгээхые дурадханабди.

Хоёрдохёор, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ, муухай болоhон уhа Хоолой гэжэ гол руу оруулхаар проект соо хараалагданхай. Энэ ехэ буруу. Юуб гэхэдэ, манай нуурнуудта загаhа үсхэбэрилгын ехэ ажахы бии болгогдожо байна. Тиихэдэ нуурнууд болон Хоолой гол районоймнай диилэнхы хүн зонииe, адууhа малые ундалуулна. Үшөө энэ гол бүхы нуурнуудтай холбоотой юм. Тиимэhээ бидэ комбинатда хэрэглэгдэжэ, бузарлагдаhан уhа хаяха хэрэг нариң нягтаар хаража үзэхые гуйнабди.

Тэрэшэлэн энэ территориально-үйлэдбэриин комплексын хүгжэхэтэй хамта хүдөө ажахы баhал адли тэгшээр хүгжэхэ ёhотой. Тэд манай районой хүдөө ажахын мүнөөнэй байдал ерээдүйн городой эрилтэ хангажа шадахагүй байна. Энээнтэй дашарамдуулан, районой партийна организацитай хамта түсэблэгдэн зохёогдожо байгаа территориально-үйлэдбэриин комплексын оршондо эдеэ хоолой үндэhэ hуури байгуулха асуудал эрдэм ухаанда үндэhэлэн шэнжэлхэ хэрэгые ВАСХНИЛ-ай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай түсэбтэ оруулхые гуйнабди.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй начальник В. В. САРЖАН:

Нүхэдүүд! Гол шэглэлнүүдэй проектые дахин, дахин уншахадаа, энэ шухала партийна документын мүр бүхэнэй арад зоной аша туhа тухай анхарал оролдолгоор, манай гүрэнэй бүри баян дэлгэр, хүсэн түгэлдэр болохын, совет хүнүүдэй амгалан тайбанаар ажапуухын түлөө хүсэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй байпандань, гүнзэгы сэдьхэлhээ этигэнэш.

Арбадахи табан жэлэй үедэ Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводто үйлэдбэриие хүгжөөхын, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлхын, ажалай шанар hайжаруулхын, хүдэлмэришэдэй ажабайдалые болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ юумэн хэгдээ. Табан жэл соо эдэ бүхы талаар 22 миллионhoo үлүү түхэригэй капитальна hомололгонууд хэгдээ.

Заводой үйлэдбэриин гол фонднуудай ургахатай хамта, бүтээн гаргагдадаг продукциин хэмжээн жэлпээ жэлдэ дээшэлнэ. Табан жэлэй туршада тэрэнэй ургалта 25 миллион түхэригтэ хүрэбэ.

Партийна организациин элсүүлхы үүргын ашаар заводой коллектив 1980 оной болон бүхы арбадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Продукци худалдаха табан жэлэй түсэб — 100,4, продукци үйлэдбэрилэн гаргалга — 100,5, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ табан жэлэй түсэб 119,3 процентээр дүүргэгдээ.

Гадна, заводто социальна хүгжэлтын асуудалнуудые үргэнөөр шиидхэнэбди. Хүдэлмэришэдэй ажалые хамгаалха, үйлэдбэриин соёл болбосоролые, ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ анхаралаа хандуулнабди.

Табан жэлэй үедэ 12 байшан гэр баригдажа, 853 бүлэ тэдэниие толлоhон, заводой 2000 шахуу хүдэлмэришэд гэр байраяа hайжаруулhан байха юм. Жэл бүри 5 мянга шахуу хүдэлмэришэд, эдэнэй 2500 үхибүүд путевкэнуудаар санаторинуудта, профилакторинуудта, амаралтын байшангуудта, пионерэй лагерьнуудта амаржа, бэе махабадаа hайжаруулна.

1981 ондо, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ манай заводой коллективэй урда ажахын, социальна ехэ зорилгонууд табигдана. Эдэ бүгэдые амжалтатай hайнаар бэелүүлхын тула манай завод хамhабариин үйлэдбэриин цехүүдые дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэдээр бүридүүлхэ, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха юм. Мүнөө заводтомнай hэльбэн шэнэдхэлгын ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Жэшээнь, 30 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай электромашинна нэгэ корпус барижа түхеэрхын тула сметын ёhoop 9 миллион шахуу түхэриг hомологдоно.

Заводые үргэдхэн хүгжөөхын, hэльбэн шэнэлхын тула үнгэрпэн жэлдэ 850 мянган түхэригэй бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэhэн байгаа. 1981 ондо энэ талаар 2 миллион түхэригэй капитальна hомололго хэхээр түсэблэгдэнэ.

Мэргэжэлтэдые түбхинүүлэн hууриждүүлхэ зорилготойгоор хүдэлмэришэдэй ажаллаха арга боломжые, нүудал байдалые, амаралтые hайжаруулхын тула ехэ юумэн хэгдэхэ юм. Партиин обкомой туhаламжаар хамhабариингаа ажахыда 2,5 мянган эхэ тахяа февраль hарын эхеэр худалдажа абахабди, саашадаа 6 мянган тахяатай манай шубуу үсхэбэрилгын ажахы проектээр хараалагдаhан хүсэндөө орохо аабза гээд найданабди.

1981—1982 онуудта эртын овощ (мангир, помидор, үгэрсэ), мүн сэсэг тарижа ургуулхын тула 0,45 гектар талмайтай заводой шэнэ теплицэ баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха. Промышленна үндэhэ hуури дээрэ хүдэлдэг гахай үсхэбэрилгын комплекс хамhабариимнай ажахыда баригдаха. Эндэ 3 мянган гахай үсхэбэрилэгдэхэ байна. Иигэжэ хүдэлмэришэдые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр hайса хангахын тула тодорхой хэмжээнүүдые заводой абажа байhыень харана ха юмта даа. Гэбэшье хамhабариин ажахые шухала хэрэгтэй тэжээлээр хангахын тула заводто туhаламжа үзүүлхыетнай гуйнабди.

Совет арадай байдалые саашадань hайжаруулха талаар шэглүүлэгдэhэн Коммунис партиин зохёон байгуулхы түсэбүүдэй асари ехэ байhые манай заводой хүдэлмэришэд hайн ойлгоно. Эдэ түсэбүүдые бэелүүлгэдэ түмэр замай транспорт ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой гэжэ мэдэнэбди. Энэ ушар заводой коллективүүдтэ Гол шэглэлнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ улам элеэр харагдаба.

Городто дулаа үгэхэhөө гадна, заводые саашадань үргэдхэхэ, hэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэриие hайнаар хангаха ёhотой 2-дохи ТЭЦ-эй барилгын тодо бэшэ байhанда заводоймнай хүдэлмэришэд hанаагаа зобоно. Юуб гэхэдэ, республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй hаяхан абаhан тогтоол соо энээндэ ехэ анхарал хандуулагдана бшуу.

Байгша оноймнай үйлэдбэриин түсэб хүнгэн бэшэ гэжэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, байгша оной туршада шэнэ түхэлэй хүсэтэ локомотивуудые заhабарилжа эхилхэбди, тиихэдэ вагоной ябасые удаашруулдаг оньhон түхеэрэлгэ бүтээн гаргадаг болохобди. Гадна арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилхэ талаар шэнэ даабари абтанхай. 1980 оной туршада хүдэлмэришэдэйнгөө тооe олошоруулангүй үнгэрhэн жэлэйхидэ орходоо 7,3 процентээр үйлэдбэрилдэг продукциингаа хэмжээе нэмээхэ зорилго манай коллективэй урда табигданхай гээшэ. Иимэ үрэ дүн туйлахын түлөө ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулха, шэнэ техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ушартай болонобди. Тиимэhээл 1981 ондо хэдэн поточно линии ашаглаха зорилго табяад, бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилэнхэйбди. Шэнэ түхэлэй, программна аргаар жолоодогдодог станогууд тодхогдохо юм. Тэрэшэлэн шэнэ технологическа процессүүд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ байна. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, байгша ондо манай хараалhан шиидхэхэ зорилгомнай айхабтар ехэ, харюусалгатайшье. Хэды тиибэшье hаань, КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, амжалта түгэс ажаллажа байhан манай заводой коллектив эдэ бүхы зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ тэдэнэй нэрэhээ та бүгэдые найдуулха байнаб.

«Бурятэнерго» управлениин эрхилэгшэ Г. О. БОРИСОВ:

Арбадахи табан жэл соо Буряадай энергетигүүд республикынгаа энергетическэ баазые нилээд бэхижүүлhэн, үйлэдбэриеэ горитойгоор үргэдхэhэн байна. Буряадай энергосистемын электростанцинуудай хүсэн энэ хугасаа соо таба дахин ургаhан байна. 1980 ондо бидэнэр бүхы юhэдэхи табан жэл соо үйлэдбэрилhэн электрын элшэ хүсэнэй хэмжээнэй зэргэ элшэ гаргаhан байнабди. Бидэндэ үйлэдбэрилэгдэhэн электрын элшэ хүсэнэй нилээд ехэ хубинь Шэтын областьдо, Монголой Арадай Республикада эльгээгдэдэг байха юм. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ манай предприятинуудай ажалай бүтээсэ 123 процентээр дээшэлээ.

Мүнөө 5 мянга гаран хүнhөө бүридэhэн энергетигүүдэй, 3 мянган гаран мэргэжэлтэдhээ бүридэhэн энергетикын барилгашадай коллективүүд эмхидхэгдэжэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байнхай.

Арбадахи табан жэл соо 198 миллион түхэриг капитальна hомололго ашаглагдажа, 226 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада үгтэhэн байна. Бүхыдөө 840 мегаватт хүсэтэй Гусиноозёрско ГРЭС-эй 4 энергоблок, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй тус тустаа 100 гекаллори хүсэтэй хоёр котел, 5 мянга таран километр утатай электро-дамжуулгын линии, дулаа дамжуулха 8 километр утатай сеть, байрын 53 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд, 1320 үхибүүдэй hуурятай hургуули, 560 үхиббүүдэй хоёр саад баригдаhан байха юм. Богони болзор соо Даван—Северобайкальск, Северобайкальск — Муякан гэжэ электролининүүд баригдажа, БАМ-ай барилга электрын элшэ хүсөөр хангагдаа.

Тэхэтэй хамта манай хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд, гүйсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл олон. Жэл ерэхэ бүри арадай ажахыда электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ улам ургажал байна. Манай Сибириин зонодо Ангара-Енисейн каскадай гидроэлектростанцинуудай бага элшэ үгэдэг болоhонhoo нилээд хүшэр эрхэ байдал ушаранхай. Электростанцинууд болон дулаапай сетьнүүдтэ эбдэрэл hандарал үшөөл ехэ байhaap. Гусиноозёрско ГРЭС-тэ асарагдадаг түлишын шанарай муухаа, проектнэ шиидхэбэриин дутагдалнуудтай байпанhaa, хүдэлмэришэдэй дуталдаhанhaa болоно, тус станци үшөөл жэгдэ бэшээр хүдэлнэ. Улаан-Үдын ТЭЦ үбэлэй үедэ хүдэлхэ гуримда гүйсэд hайн бэлэдхэлгүй оролон байна. Эндэ хүдэлмэришэдэй ажалhaa гараха ушар үшөөл олон. Тэрэнэй гол шалтагаан гэхэдэ, ТЭЦ-тэ хүдэлмэриин эрхэ байдал үшөөл хүндэ, гэр байра хомор, салин хүлhэн бага байна. Тиихэдэ ТЭЦ-эй барилга-хабсаралгын управлени инженерно-ажаhуудалай корпус, столово, 119 квартиратай гэрэй барилгые унжагайруулна.

Табан жэлэй түсэбөөр Гусиноозерско ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэйнь барилгада 140 миллион түхэриг ашаглагдахаар хараалагдана. Тэрэнэй 82 миллиондонь барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Арбан нэгэдэхи табан жэл соо Буряадай газар дайдада эгээл түрүүшын 500 киловольт хүсэтэй электролининүүд татагдахаар хараалагдана. Буряадай энергосистемын капитальна hомололго бүхыдөө 300 миллион түхэригhөө дээшэ болохо юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай республикын хүдөө ажахын энергетическэ бааза нилээд бэхижээ. Республикын ажахынуудта бүхыдөө 266,8 мянган киловатт хүсэтэй 43,6 мянган электродвигатель, 299 электрокотёл, 1113 электрокалорифер хүдэлгэгдэнэ. 1980 ондо республикын хүдөө ажахы 1975 онойхидо орходоо 1,5 дахин ехэ электрын элшэ хүсэ гаргашалhан байна. Хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ ашаглалгын ехэ болоhонhoo, хүдөөгэй хэрэглэгшэдые электрын элшэ хүсөөр хангалгада шанга эрилтэ табигдадаг болоhонhoo уламжалан, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нилээд ехэ барилга хэгдэжэ, бэлэдхэлгын хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Һүүлэй үедэ түлишын энергетическэ нөөсэнүүдые гамтай ашаглаха талаар ехэ асуудал табидаг болонхой. Республика дотор түлишын энергетическэ нөөсэнүүдые ашаглалга хинан шалгаха тусхай комисси эмхидхэгдэhэн юм. Бүхы предприятинууд, колхоз, совхозууд энэ талаар тусхай хэмжээнүүдые хараалагдана. Гэбэшье үшөө дутагдалнууд олон.

Имагтал үнгэрhэн жэлэй туршада республикын промышленна предприятинууд 144 миллион киловатт-час элшэ хүсэ хэмнэлгэдэ түсэбhөө үлүү гаргаа. 1,953 мянган түхэриг гарзаhаа ороходо байгаа. Тиимэ предприятинуудай тоодо «Бурятэлектросетиин» ЖБИ, ЛВРЗ, бусад орохо.

Элшэ хүсэ хэрэглэхэ талаар Хүдөө ажахын министерствын предприятинууд ехэ гаргашануудые хэнэ. Фермэ, хонидой байрануудта табигдаhан электрокотелнууд, калориферүүд айхабтар ехэ элшэ хүсэ гаргашалаад, аша үрэ багатайгаар хүдэлдэг байна. Жэшээ болгон, Зэдын районой Борьёогой ба Бооцын совхозуудые эндэ дурдамаар.

Хүдөө ажахын министр В. У. ДАРХАНОВ:

Хүндэтэ нүхэд, делегадууд! Тоосоото элидхэл дотор арбадахи табан жэлэй дүнгүүд дэлгэрэнгыгээр согсологдоhон, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонууд тодорхойлогдоhон байна. Тиимэпээ арбадахи табан жэлдэ республикын хүдөө ажахын материально-техническэ баазые үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ хэрэг үргэлжэлүүлэгдэhэн байгаа гээд мэдээсэхые хүсэнэб. Үйлэдбэриин түрүү технологи улам үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгохо, томодхохо талаар, ажахынууд хоорондын хамжаанай, агропромышленна харилсаанай талаар ехэ хүдэлмэри бэелүүлэгдээ.

Арбадахи табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ ехэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэбэ. Гэбэшье хангалтагүй сагай уларилпаа боложо, газар тарялангай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ доошоо оропон байна. Зүгөөр гүрэнэй ехэ туhаламжа үзүүлпэнэй ашаар мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгээ юhэдэхи табан жэлэй хэмжээндэ үлөөжэ шадабабди. Иимэ орео хүшэр байдалда хэдэн ажахынууд, олон бригаданууд, түрүүшүүл газар тарялангай продукци үйлэдбэрилгөөр hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Энэ ушар нөөсэнүүд болон арга боломжонуудаа бидэнэй үшөөл муугаар хэрэглэдэг, эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ хангалтагүй удаанаар нэбтэрүүлдэг байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Ороohо таряа болон тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхын тула эдэ арга нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ Хүдөө ажахын министерство, республикын үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд, «Птицепром» трест тоолоно.

«1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдтэй» зохилдуулагдажа, республикын хүдөө ажахын үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрижэ, гүрэндэ худалдаха зорилгоор эхитэй. Тиин ороохо таряа болон малай тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ комплексно хэмжээ ябуулганууд абтажа байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй hүүл багта таряа — 1,9 дахин, тэжээл үйлэдбэрилгые, арбадахи табан жэлэй дундуур үрэ дүнтэй сасуулбал, 2 дахин дээшэлүүлхэ гэhэн зорилго табигдана. Энэ зорилгые шиидхэхын тула 450 мянган гектар талмайда газарай хүрьhэ hайжаруулгын хүдэлмэри ябуулагдаха, 937 мянган гектар талмайда севообородууд хэгдэхэ юм. Ороohото ургамалнуудай үрэhэ тарилгые саашадань hайжаруулха, үрэhэ хүрэнгын шанарые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Шэнэ сортын үрэhөөр тарилгын хэгдэхэ талмаие 208 мянган гектарта хүргэхэ.

Энэ хэрэгтэмнай научна эмхи зургаанууд, хүдөө ажахын институт олтаар туhална гээд хэлэхэ байнаб. Эдэнэй туршалга-үйлэдбэриин ба hуралсалай ажахынууд эрхим шанартай үрэhэ колхоз, совхозуудта худалдаха түсэбөө жэл бүри тапалдалда оруулна.

Тэжээл Хүдөө ажахын министерствын мэргэжэлтэдэй гол анхарал татадаг байгаа, саашадаашье татаха юм. Тиимэhээ тэжээл үйлэдбэрилгын материально-техническэ баазые нилээд хүгжөөхэ шухала. Энэ талаар арбадахи табан жэлдэ япала ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Шефтээ абаhан промышленна предприятинууд ехэ тупа хүргөө. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ колхоз, совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгын оөеэ даапан hалбаринуудые эмхидхэн байгуулха хүдэлмэриие дүүргэлгэдэ Хүдөө ажахын министерство гол анхаралаа хандуулха байна.

Агрохимическэ албаниие саашадань бэхижүүлхэ шухала. Үтэгжүүлгэнүүдые хэрэглэлгын технологиие нарижуулан hайжаруулха гээшэ агрохимическэ албанай гол зорилго мүн. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ нэгэдэлэй хүсөөр минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй — 60 — 70, нюгагай үтэгжүүлгэнүүдэй — 80 — 90 процентые хээрэ гаргаха зорилго табигдана. Эдэ бүгэдые бэелүүлхын тула нэн түрүүн районно агрохимическэ түбүүдые байгуулха хэрэгтэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ургамалнуудые тарилгын, тэжээл үйлэдбэрилгын материально-техническэ баазые хүгжөөлгэдэ, 113,8 миллион түхэриг hомологдохоор хараалагдана.

Мал ажал дээрэ нэн түрүүн дүүргэгдээгүй барилгануудые түгэсхэхэ, бии байгаа байрануудые hэльбэн шэнэлхэ, үргэдхэхэ, хони үсхэбэрилгын үндэhэ hуурие байгуулха хэрэгтэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаха юм. 1981 оной түсэб дотор колхоз, совхозуудта байрын гэрнүүдые барилгада 19,9 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагданхай. Энэнь барилгада hомологдоhон бүхы мүнгэ зөөриин 22,8 процент болоно. Гэбэшье хүдөө ажахын барилгануудта барилгын эмхи зургаанууд анхаралаа hулаар хандуулна.

Ургамалнуудые тарилгын, тэжээл үйлэдбэрилгын hалбариие саашадань бэхижүүлхэ зорилго агрономическа албанай хүдэлмэриие үндэhөөрнь hайжаруулха эрилтэ табина. Агроном газар тарялангай эмхидхэлшэ ба, технолог, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэожэлтые нэбтэрүүлэгшэ болохо ёhотой.

Мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тула тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ, тэрэнэй шанарыень hайжаруулха шухала. Малай үүлтэр hайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха хэрэгтэ hуларшагүй анхаралаа хандуулха ёhотойбди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие hайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ Госкомсельхозтехникын нэгэдэлнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг. Гэбэшье бидэ тэдэнэй урда бага бэшэ эрилтэнүүдые табинабди. Мал ажалай машина түхеэрэлгэнүүдые хангаха, тракторнуудые, уhалууриин техникые заhабарилха, колхоз, совхозуудые запас частьнуудаар хангаха асуудалнуудые хангалтагүй удаанаар шиидхэнэ.

Мүнөө мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд нарай түлнүүдые абажа, гарза хоролтогүйгөөр томо болгохын тула ехэ оролдолго гаргажа байнхай. Колхоз, совхозуудай ажалшад энэ жэлэй хабарай тарилгада эршэмтэйгээр бэлдэнэ.

Манай республикын хүдөөгэй ажалшад ажалай ехэ оэлэгүүдтэйгээр партиин XXVI съездые угтахаяа бэлдэжэ байна.

Областной партийна конференциин делегадууд — Мухар-Шэбэрэй механизатор, СССР-эй Верховно Советэй депутат И. В. Платонов, Хурамхаанай хонишон С. Э. Тыхеева, Улаан-Үдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор В. Е. Сазонов.

Облсовпрофой түрүүлэгшэ А. Д. ЧУКАЕВ:

Ажалшадай эгээл олоорхо хабаадалгатай организаци — совет профсоюзууд мүнөө үедэ ажалша бүхы коллективүүдтэ ажал ябуулгые hайжаруулха талаар нилээд ехэ арга боломжотой болонхой.

Областной партийна организациин хүтэлбэри доро манай республикын профсоюзуудай организацинууд тоосоото хугасаа дотор хүдэлмэреэ эли болоо hайжаруулаа. Колхозуудта профсоюзай организацинууд байгуулагдаhан, профсоюзна организацинууд ажалшадай бүхы коллективүүдые нүхэндөө абаа. Профсоюзуудай материальна болон финансова арга боломжо нилээд hайжараа. Профсоюзнай бюджет энэ жэлдэ 10,8 миллион түхэригтэ хүрэжэ, харин социальна страхованиин бюджет 50 миллион шахуу түхэриг болоод байна. Профсоюзуудай мэдэлдэ мүнөө үедэ 150 клуб болон соёлой байшан, 109 библиотекэ, 165 кино-түхеэрэлгэ, 3 санатори, амаралтын байшан, аяншалагшадай 4 бааза, пионернүүдэй саг үргэлжын 17 лагерь, 15 профилактори-санатори болон бусад олон эмхинүүд тоологдоно. Республикын профсоюзуудай организацинууд гансахан культурно-ниитын болон спортивна хүдэлмэри ябуулгада 8 миллионhoo дээшэ түхэриг жэл бүри гаргашална.

Социалис мүрысөө эмхидхэлгэ профсоюзуудай организацинуудай саг үргэлжын анхарал доро байhан, байнашье. Тиихэдэ абтаhан уялгануудаа бэелүүлхын тула шухала эрхэ нүхэсэл байгуулха талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Мүноэ үедэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 92 процентнь социалис мүрысөөндэ хабаадажа байна.

23 мянга гаран түрүүшүүл, 74 предприяти болон эмхи зургаануудай коллективүүд, 205 цех, участок, 70 фермэ болзорhoонь урид гэхэ гү, али 1980 оной декабриин 1-дэ арбадахи табан жэлэй даабариие бэелүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада олон мянган коллективүүд жагсанхай. Манай партиин болохоёо байгаа энэ съездые ажалай үндэр амжалтатаар тэмдэглэхэ гэжэ коллектив бүхэнэй, хүн бүхэнэй эрилтэ болонхой.

Гэбэшье республика дотор профсоюзуудай организацинуудай ажал хэрэгтэ горитойхон дутуу дундануу бии.

Ажалша коллектив бүхэндэ бодото дээрээ хүдэлмэришэд дутана. Ушар тиимэhээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаря дүүргэхэ гэжэ экономико саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэхэ ухаа шанартай байна. Тэд hүүлэй жэлнүүдтэ манай олохон предприятинууд болон гол hалбаринууд бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын түсэбтэ даабария дүүргэгүй гэхэ гү, али промышленностиин арбадахи табан жэлэй түсэб энэ талаар бүхы дээрээ 99,5 процент бэелээ. Эндэ олохон hаад шалтагаанууд үзэгдэhэн байна.

Арбадахи табан жэлдэ социальна асуудалнуудые шиидхэхэ талаар республика дотор нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Тусхайлбал, ажалай эрхэ байдал hайжаруулгада 34 миллионhoo үлүү түхэриг гэхэ гү, али юhэдэхи табан жэлэйхиhээ 10 миллион түхэриг мүнгэн ехээр гаргашалагдаhан байна. Энээнэй аша туhаар арадай ажахын элдэб hалбаринуудта 26 мянган хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдал hайжаруулагдаа. Мүн республика дотор үйлэдбэри дээрэ гэнэ усалда орохо ябадал 10 процентээр үсөөрhэн, эhээн дээрэhээ хүдэлмэриин саг гээлгэ 11 процентээр хороhон байна.

Гэхэ зуура республикын олохон предприятинуудта хүдэлмэришэдэй ажалай ба ажаhуудалай эрхэ байдал гүйсэд hайжаруулагдаагүй байhаар. Машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга, шулуу нүүрhэнэй, модо бэлэдхэлгын, шэлэй болон эдеэ хоолой промышленностиин олохон предприятинуудта бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэри үшөөл ехэ байhaap.

Мелиорациин болон уhанай ажахын министр Л. А. САНЕЕВ:

Эдлүүриин газарай үрэжэл, ургаса hайжаруулха тухай РСФСР-эй Минводхозой коллегиин, КПСС-эй обкомой бюро болон республикын Министрнүүдэй Советэй декабрь hарын (1976 он) хамтын тогтоол бэелүүлхэ зуураа, 1976 — 1980 онуудта республикын колхоз болон совхозуудта 22,9 мянган га газар hайжаруулагдаhан, эзэдтэнь тушаан үгтэhэн; тэдэнэй 12,8 мянган гектарынь уhалагдаhан, 10,1 мянган гектарынь хатаагдаhан байха юм. Уhагүй 669,3 мянган гектар бэлшээриин газар дээрэ худагууд шэнээр үрэмдэгдэhэн гү, али заhабарилагдаhан байха юм. Тиихэдээ уhа бүлэхэ станцитай гү, али мал уhалха түхеэрэлгэнүүдтэй болгогдоо, 104 мянган гектар газарай хүрьhэн hайжаруулагдаа. 1978 ондо Кабанскын уhалууриин системын түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдажа, 2260 гектар газар уhалха аргатай болоо. Тэрэшэлэн табан жэлэй hүүлшын жэлдэ 3,2 мянган гектар газар дээрэ Бэшүүрэй уhалууриин системэ ашаглагдажа эхилээ. Табан жэлэй турша дотор гансахан мелиоративна болон культуртехническэ хүдэлмэри хэхын тула гүрэнэй капитальна hомололгын 79,8 миллион түхэриг ашаглагдаа, мелиоративна системэ заhабарилгада 9,4 миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэ зөөри гаргашалагдаа.

Табан жэл соо республикын уhанай ажахынууд байрын 88,6 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада оруулаа. Юhэдэхи табан жэлдэ оройдоол 26,7 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдаhан байгаа юм.

Дүрбэн жэлдэ удаа дараалан ган гасуур боложо, ниитын ажахыда ехэ хохидол ушаруулhан гээшэ ааб даа. Гэбэшье эндэ газар уhалалга ашаяа ехээр харюулhан байна. Үнгэрhэн табан жэлдэ республикын колхоз, совхозууд уhалууриин нүүдэл 350 станци нэмэжэ абаhан юм. Энээнэй аша туhаар эрье шадаран газарнууд уhалагдаа.

Гэбэшье манай ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии. Зарим барилганууд саг болзор соогоо ашаглалгада үгтэнэгүй. Республикын колхоз болон совхозуудта 2,0 мянган гектар газар уhалжа шадаагүйбди, 2,7 мянган гектар намаг хатаажа үрдеэгүйбди. Урдань уhалжа байhан башье, хангалтагүйгөөр хүдэлдэг системэнүүд 3,6 мянган гектар дээрэ hэльбэн шэнэдхэгдээгүй. Энээнэй зэсэтэ 14 миллион түхэригэй капитальна hомололго ашаглагдангүй үлөө.

Газар hайжаруулгаар түсэбтэ даабаряа Зэдын, Түнхэнэй, Сэлэнгын нүүдэл оньпожоруулагдамал колоннонууд бүхэли табан жэл соо үгтэhэн даабаринуудые арайхан лэ 50 процент дүүргэжэ шадаhан, мүн Загарайн, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй нүүдэл колоннонууд бүришье доогуур үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Гансахан эдэ районуудта табан жэлэй туршада 10 гаран миллион түхэриг мүнгэ зөөри ашаглагдаагүй үлэшоо. Мелиоративна системэнүүдые ашаглаха талаар техническэ хүтэлбэри олохон газарнуудта хэрэгтэй хэмжээндэ хүргэгдэнэгүй. Һайжаруулагдаа болоhон газарайнь ургаса тон бага. Иигэжэ газарай үрэжэл hайжаруулгада гаргашалагдаhан мүнгэ зөөри гүйсэдөөр харюулагданагүй.

Мелиораци хэгдэhэн газарые hайнаар ашаглахын тула Хүдөө ажахын министерствэтэй хамтаран, хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые хараалпан байнабди. Тэрэниие саг соонь наринаар бэелүүлээ hаа, үрэ дүн заабол гараха ёhотой юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада нуур сөөрэмүүдые тогтоожо, уhа ехэтэй голнууд дээрэ бүлүүр станцинуудые барижа, бии байгаа уhалууриин системэнүүдые hэльбэн шэнэдхэжэ, hайнаар ашаглаха тушаа гол анхарал хандуулагдаха юм.

ОБЛАСТНОЙ XXXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

НҮХЭР В. Б. САГАНОВАЙ ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

Тоннельнэ 12-дохи отрядай проходчигуудай бригадир В. Р. ТОЛСТОУХОВ:

Хойто-Байгалай районой ажалшад «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые урма баяртайгаар угтаа. Районой ажалша коллективүүдтэ энэ шухала партийна документ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй, партийна, комсомольско болон профсоюзна суглаануудта дүн хамта 36 мянга гаран хүн хабаадалсажа, 1624-иинь үгэ хэлэлэн байна. Тиигэжэ 60 гаран дурадхал оруулагдаа. Коммунистнууд, районой бүхы ажалшад совет арадай ажабайдалые улам һайжаруулха, манай гүрэнэй экономикые саашадань хүгжөөхэ талаар партиин ябуулдаг хүдэлмэрие бүрин һайшаана.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада БАМ-ай Буряадай участогта барилгашадай ажаһуудаг базова 10 посёлок баригдаа. Тэрэ тоодо Северобайкальск город оролсоно. Эндэ дүн хамта байрын 260 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд, культурна ажаһуудалай объектнүүд ашаглагдаа. Энэ үе соо дүн хамта 20 километр тоннель, транспортно-дренажна штольнинууд малтагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, манай ажалшад Байгалай тоннелиин хоёрдохи ээлжээе барижа эхилхэ тухай дурадхал оруулһан юм. Бидэнэр, БАМ-ай барилгашад, мүнөө үе сагай эрилтэдэ харюусамаар машина болон механизмуудаар хангагдаһхайбди. Тиигэжэ манай ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлһэн байна. Ушар юумэһээ бидэнэр даалгагдаһан техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар горитой оролдолго гарганабди. Гэбэшье гүрбан жэл үлүүтэй хугасаа соо техникэмнай нилээд хуушараа ааб даа. Запчастьнууд дуталдана. Партиин ЦК-гай проект дотор горнягуудай хүдэлмэрие комплексноор оньһожоруулха машинануудые бүтээн гаргаха тухай эрилтэ табигдана. Тиимэһээ конструкторско эмхи зургаануудые, заводуудые түргэн саг соо шэнэ техникэ бүтээн гаргадаг болохыень уряалнабди.

Тоосоото элидхэл соо манай республикын ажалшадай арбадахи табан жэлдэ хэһэн хүдэлмэри харуулагдана. Энэ үе соо туйлагдаһан амжалтануудта «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив хубитаяа оруулалсаа. Үнгэрһэн хугасаа соо барилгын «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив 153,5 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээ. Управлениин коллективэй түсэбэй дүүргэлтэдэ тоннельнэ 12-дохи отрядай проходчигуудай ехэ хубитаяа оруулһанаарнь би омогорхонob. Табан жэлэй туршада отрядай коллектив 30,6 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри ябуулаа. Тиигэжэ 2922 метр тоннель, 2732 метр транспортно-дренажна штольни малтаба. Табан жэлэйнгээ түсэб 1980 оной сентябриин 1-дэ дүүргээ һэн.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ манай отрядта эбтэй эетэй ажалша коллектив байгуулагдаа. Эндэмнай баян дүршэлтэй хүдэлмэришэд олон. Тэдэнэй тоодо Николай Андреевич Еременко, Владимир Федорович Смирнов болон бусад оролсоно. Тэдэнэр зүрхэнэйнгөө урягаар БАМ-ай барилгада ерээд, бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлжэ, ажалдаа эрхим үрэ дүнгүүдые туйлана.

Би байгалай тоннелиин барилга дээрэ 6-дахи жэлээ хүдэлнэб. Минии хүтэлбэрилдэг бригада «БАМтоннельстрой» управлени дотор эгээл түрүүлэн, нэгэ нарядаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Бригадна подряд хадаа коллективэй гэшүүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлдэг, хүдэлмэришэдые эзэн ёһоор хүмүүжүүлдэг юм. Мүнөө үедэ газар малталгын хүдэлмэридэ хабаададаг бүхы бригаданууд нэгэ нарядаар ажаллана.

Барилга дээрэ һайнаар эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн ехэ үүргэ дүүргэдэг. Үнгэрһэн жэлдэ «БАМтоннельстрой» управлениин коллектив дотор арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ юм. Илангаяа Байгалай тоннелиин барилгада хүдэлдэг отрядуудай коллективүүд эршэтэйгээр хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, тоннельнэ 12-дохи, 19-дэхи, 21-дэхи отрядуудай коллективүүд үндэр уялгануудые абаад, эршэтэйгээр ажаллажа, нёдондоной октябриин 28-да газар доро урда урдаһаан уулзаһан байна.

Партиин ээлжээтэ XXVI съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэрие коллективүүд ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаһан юм. Тиигэжэ коллективүүдэй партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ Байгалай тоннелиин барилгые болзорһоонь нэгэ жэлээр урид — партиин XXVI съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа бэлэй. Тэрэ шиидхэбэрие ажалша коллективүүд урма баяртайгаар дэмжэһэн байна. Тиигэжэ манай хүдэлмэришэд ажалай баатаршалга гаргана. Жэшээнь, тоннельнэ 19-дэхи отрядай коммунист Юрий Данилович Бердачевкын хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд һара соо 120 метр тоннель малтаха зорилго урдаа табиһан юм. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада 138 метр тоннель малтажа, бүхэсоюзна рекорд тогтооһон байна.

Мүнөө үедэ Байгалай тоннель малтагшад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областной XXXI партийна конференцидэ Улаан-Үдын авиазаводой коммунистнуудые түлөөлһэн делегадууд (зүүн гарһаа) — Н. Ц. Баторов, Г. М. Оксанич, В. Н. Пешняев, В. А. Колодина.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой парткомой секретарь М. В. МИХАЛЁВ:

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада болоһон ган гасуур бидэндэ ёһотойл шалгалта болоо. Энэ хүндэ хүшэр үедэ түсэбтэ даабари ба социалис уялгануудай дүүргэлтые шиидхэдэг хүнүүд болохо малшад болон механизаторнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэри шухала удха шанартай болоо һэн. Партком правлениитэеэ хамта бүхы асуудалнуудые суг хамта зүбшэн хэлсэжэ, саашанхи зорилгонуудаа хараалһан байна.

Эдэ бүгэдын ашаар колхознай гүрэндэ мяха, нооһо худалдаха арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргээ. Гэхэтэй хамта, һү худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй. Эндэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэһэн ушарһаа юумэн болоо. Гэбэшье колхознай мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой гэжэ хэлэхэ шухала.

Манай партком ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэри саг үргэлжэ хинан шалгажа байдаг. Отделениис эрхилэгшэд, бригадирнар болон мэргэжэлтэд парткомой заседани, партийна суглаанууд дээрэ хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосодог байна. Шэнэ, түрүү дүй дүршэл партком болон правлениин зүгһөө анхарагдангүй үнгэрдэггүй. Үйлэдбэриин ямар участогта хүндэ хүшэр байдал тохёолдооб, тиишэнь коммунистнуудые эльгээдэгбди. Жэшээнь, Бурнашевска һү һаалиин шэнэ комплексын нээгдэхэдэ, тэрэниие даагшаар партиин гэшүүн П. С. Родионовае эльгээгээ һэмди. Тиигэжэ эндэ республика соогоо эгээн түрүүн нэгэ һаалишан 50 үнеэ һаадаг болоһон байна.

Һүүлэй үедэ Хандагатайн һү һаалиин фермые даагшаар коммунист, ветеринарна врач Л. С. Загузинае, Бурнашевска отделениин бригадирһаар, мүн лэ партиин гэшүүн агроном П. А. Родионовые эльгээгээбди. Эдэ нүхэднай муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Тиихэдэ колхоз, жэл бүри залуушуулые дээдэ болон дунда һургуулинуудта һурахыень эльгээнэ.

Мүнөө колхоздомнай малшад болон механизаторнууд дуталдахаяа болёо. Яажа энэниие туйлаа гэээшэбибди гэбэл, нэн түрүүн гэр байрануудые олоор бариһан, залуушуулай сүлөө сагаа үнгэргэхэ хэрэг эмхидхэһэн, малшадай байра байдал һайжаруулһан байнабди. Тиигэжэ колхозһоо гаража ошохо хүн үсөөрөө.

Үзэл сурталай хүдэлмэри хадаа партийна организациин ажал ябуулгын шухала шата мүн. Һүүлэй үедэ энэ талаар КПСС-эй ЦК-гай хэдэн шухала тогтоолнууд гараа. Тэдэниие бэелүүлэн, партком ажалша коллектив бүхэниие хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол түб болгохые оролдоно. Илангаяа фермэ, бригада, звенонуудта социалис мүрысөөнэй дүнгөөр суглаанууд үнгэргэгдэжэ, үйлэдбэриин асуудалнууд болон бии байгаа дутуу дунданууд хэлсэгдэнэ бшуу. Мүн эндэ ажалай журам тухай шанга хөөрэлдөөн болодог.

Мүнөө үедэ манай колхозой коммунистнууд, бүхы ажалшад ниитынгээ малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ, КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэн солотойгоор угтахын тула габшагай шангаар ажаллажа байна. Тэдэнэр партиингаа съездэ бэлэг болгон, гүрэндэ мяха, һү худалдаха байгша оноойнгоо түрүүшын кварталай түсэб съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхээр шиидэв.

Сэлэнгын ЛПБ-гэй оператор Г. И. ПЕРОВ:

Би модоной гэшүүһэ шулан сэбэрлэдэг «ЛЛХ-3ас» гэжэ автомат түхэлэй линиин бригадираар хүдэлмэрилнэб. Манай бригада «Түсэбтэ табан жэлые 4 жэлэй туршада дүүргэхэ» социалис мүрысөө үүсхэһэн юм. 516 мянган кубометр модоной гэшүүһэ шулан сэбэрлэхэ табан жэлэй даабари дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрөөбди. Манай бригадада 36 хүн хүдэлмэрилдэг. Тэдэнэй 8-иинь — коммунист. Партийна группа манда бии. Бүхы шухала асуудалнуудые тэндээ шиидхэдэгбди. Коммунистнууд бусад бүхы хүдэлмэришэдтэ жэшээ харуулдаг.

Коммунистнуудай үүсхэлээр бригадамнай томодхогдоод, бригадна подрядай түрүү онол аргануудые хүдэлмэридөө хэрэглэдэг болонхой. Хүдэлмэриин онол арга улам нарижуулан һайжаруулга — коммунистнуудай шухала зорилго болоно. Бригадымнай гэшүүн бүхэн бэе бэеэ халан ажаллажа шадаха. Уялгануудтаа булта үнэн сэхээр хандадаг. Тиигэһэнэй ашаар табан жэлэй туршада капитальна ба дунда заһабарилга хэнгүй хүдэлмэрилөөбди. Хэрэглэгшэдэй зүгһөө шүүмжэлдэ нэгэтэшье орооогүйбди.

Гансахан һүүлэй жэлдэ 16 мянган түхэригэй материал алмагдаа. Тэрээнэй 50 процентнь шагналай гуримаар бригададамнай үгтэһэн байна. Иимэ гурим бидэндэшье, предприятидашье ашагтай. Ажалай бүтээсэ дээшэлээ, хүдэлмэриин шанар һайжараа. Манай бригадада бусад олон үнэтэ үүсхэлнүүд нэбтэрүүлэгдэн дэлгэрүүлэгдэһэн байна.

Һаяын нэгэ жэшээ дурдахамни. Манай бригадын коммунистнууд өөһэдынгөөл талые хараад байдаггүй. Амһартын цехэй коллектив удаан саг соо гээгдэнги тоотой байһан юм. Шадамар бэрхэ хүдэлмэришэдэй дутаһан дээрэһээ түхеэрэлгэнүүд эбдэрдэг болоһон, тиигээд ажалай журам һулараһан байгаа. Манай бригадын коммунистнууд Н. В. Челмакин — парторганизациин секретарь, Н. Г. Черепанов, мүн бусад хэдэн түрүү хүдэлмэришэд өөһэдын үүсхэлээр амһартын цехтэ ошожо, коллективүүдыень толгойлдог болоһон. Энэ үүсхэлыень партийна комитет һайшаагаа һэн. Тиин, тэрэл цех түрүүшын үдэрһөө даабаряа дүүргэдэг болоһон, ажалай журам эбдэгдэхэеэ болиһон байна. Ноябрь, декабрь һаранудта амһартануудые бүтээхэ түсэб дүүргэгдээ.

Сэлэнгын модоной баазын бүхы коллектив партийна организациин хүтэлбэреэр арбадахи табан жэлэйнгээ гол зорилгые дүүргээ. Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 34,5 процентээр нэмээ, ажалай бүтээсэ 14,5 процентээр дээшэлээ. табан жэлэй эсэс тээшэ бэлэдхэгдэһэн модон 102 процент ашаглагдадаг болоо. Предприятиин хүсэн табин процент шахуугаар нэмэ[...]хэй. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдые, технологическа шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр 2 миллион үлүүтэй түхэригэй экономическа ашаг үрэ туйлагдаа.

Эндэ һүүлэй хоёрхон жэлэй турша соо 64 коммунист нэмэжэ ороһон, партийна организаци эмхидхэлэй талаараа бэхижэһэн байна. Мүнөө бүхы коллективүүдтэ партийна нүлөөн үзүүлэгдэдэг болонхой. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада олон ян[...]зын хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Мебель ба соёлой-ажаһуудалай бусад эд товарнууд олоор бүтээгдэн гаргагдаха. Материалнуудай шанар улам һайжаруулагдаха. Муушаг мо[...]дон, үйлэдбэриин үлэгдэлнүүд, модоной зомгоол сү[...] болбосоруулан шанаржуулагдаха. Хюрөөгэй хибэдэһээ модоной гурил гаргаха гэжэ түсэбөөр хараалагдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада бригадын коллективэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана.

Энэ жэлдэ 175 мянган кубометр модоной гэшүүһэ шулан сэбэрлэхэ, хоёр һарынгаа түсэбые февралиин 23 болотор дүүргэхэ уялга абанхайбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байхабди. Хүдэлмэридэ һаад ушаруулдаг зарим асуудалнуудай шиидхэгдэдэ һаань, арбадахи табан жэлдэ бүри ехэ амжалтануудые туйлажа байһамнай ла[...]тай.

* * *

Мүн нүхэр В. Б. Сагановай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ М. [...] Мохосоев хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

Областной XXXI партийна конференци зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абба.

«Бурятгеология» нэгэдэлэй начальник П. Ч. ШОБОГОРОВ:

Нүхэдүүд! Үнгэрһэн табан жэлдэ «Бурятгеология» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд минеральна түүхэй эдэй нөөсэ баялигуудые уудалха, элирүүлэн нээхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Барилгын материалнуудай, аршаан булагуудай, мүн эдэб ашагта малтамалнуудай 63 хэбтэшэ шэнжэлэгдэжэ, промышленна аргаар ашаглалгада дамжуулагдаа. Эдэнэй 17 хэбтэшэ Байгал-Амарай түмэр замай барилгын, саашанхи ашаглалгын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ дамжуулагдаһан байна. БАМ-ай оршондохи Холоднинско ашагта малтамалые шэнжэлгэ хадаа нэгэдэлэй коллективэй эгээл шухала туйлалта болоно. Тиигэжэ тэрэнэй нөөсэнүүд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ГКЗ-гэй баталамжада саг болзор соогоо табигдаа. Энэ шухала барилга дээрэ нөөсэ баялигуудай ургалтын табан жэлэй түсэб 1979 ондо дүүргэгдээ һэн. Энэнь хүдэлмэриин экономическа ехэ ашаг үрэ абаха арга олгоо.

Партиин областной комитедэй үүсхэлээр республикын түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые үргэдхэхэ талаар геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри һэргээгдэһэн байгаа.

Түлишын промышленностиин эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангахын тула Талын (Яруунын райондо), Охин-Булагай хүрин нүүрһэнэй нөөсэнүүд богони болзор соо шэнжэлэгдэжэ нээгдэбэ.

1980 ондо Наранай флюоридай хэбтэшые шэнжэлгэ дүүргэгдэжэ, Хяагтын плавико-шпадай фабрикын ерээдүйн уурхайн түүхэй эдэй баазые 20 гаран процентээр ехэдхэхэ арга олгобо. Эгэтын флюоридай ашагта малтамалай хэбтэшэдэ хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд урдахи хоёр табан жэлэй хэмжээнэй эрхим шанартай рудае арбан нэгэдэхи табан жэлдэ малтажа абахые түсэблэхэ арга олгохо юм. Республикын барилгын индустриин баазые байгуулгада горитой хубилалтанууд хэгдээ. Барилгын материалнуудай 31 хэбтэшэ шэнжэлэгдэжэ, промышленна аргаар ашаглагдажа эхилээ. Николаевска барилгын шулуунай хэбтэшые шэнжэлгэ түгэсхэгдэжэ байна. Энэнь жэлдээ 1,2 миллион кубометр продукци гаргаха хүсэтэй буталалга-илгалгын ехэ заводой түүхэй эдэй бааза болохо юм.

Буряадай АССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын захилаар гидрогеолого - мелиоративна буулгабаринууд үргэнөөр хэгдэһэн байна.

«Бурятгеология» нэгэдэлэй ажал ябуулгада дутуу дунданууд бии. Яруунада түмэр болон полиметаллнуудые, Баунтын райондо вольфрам болон сагаан туулга бэдэрхэ хүдэлмэриин ашаг үрэ доогуур хэмжээндэ байһаар. Манай нэгэдэлдэ хүдэлмэришэдэй ажалһаа гаралга, оролго үшөөл ехэ. Эдэ дутуу дундануудые усадхаха хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна.

Гол шэглэлнүүдэй проектээр манай һалбарида холын хараата ехэ зорилгонуудые бэелүүлхээр тодорхойлогдоно. Проект соо ингэжэ бэшэгдэнхэй: «Геолого-бэдэрэлгын эмхинүүдтэ саашадаа оньһон техникэ табиха, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэнүүдээр, аппаратурануудаар, транспортна хэрэгсэлнүүдээр тэдэниие хангаха». Гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые элирүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень, һуудал байдалыень һайжаруулха дурадхалнууд оруулагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ манай нэгэдэлэй бэелүүлхэ зорилгонууд асари ехэ юм. Буряад ороной газарай баялигуудые уудалагшад түрэл партиингаа XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ элсүүлхэ байна.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Январиин 18 -һаа 24 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время» — 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00 — «Будильник». 10.30 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.30 — «Элүүр энхэ байлга». 12.15 —«Үглөөнэй почто» — Хүгжэмтэ программа. 12.45 — «Эрдэм наука ба техникэ» — киножурнал. 13.00—«Хүдөөгэй час». 14.00 «Хүгжэмтэ киоск». 14.30—М. Горький. «Дайсад». М. Горькиин нэрэмжэтэ Москвагай уран һайханай академическэ театрай фильм-зүжэг. 16.50—«Доной коммунистнууд». «Директор» (1-дэхи дамжуулга). 17.35—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 18.30 — Уласхоорондын һонин, 19.15 — Мультфильмнүүдэй программа. 19.50 — Л. Н. Толстойн зохёолоор найруулагдаһан «Отец Сергий» — гэжэ уран һайханай фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Балет тухай». 23.30 — Санын спортоор дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө. Австриһаа дамжуулга. 24.00. Шэнэ һонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Онтохондо айлшаар». «Щелкунчик» мультфильм. 10.50 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 11.45 — Шэнэ һонин. 14.55 — Дамжуулгын программа. 15.00 — Шэнэ һонин. 15.20 — «Эжы, аба ба бидэ 12» — баримтата фильм. 15.50 — «Ленинэй мүнхэ үгэ». 16.35 — Г. Синисало. «Сампо» гэжэ балетһээ сюитэ. 16.55 — Дагестанай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо. «Саһан мундаргата хадаһаа Каспи хүрэтэр» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.45 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан концерт. (буряадаар).

Москва. 18.15 — «Түсэбтэ табан жэл ба коллектив». Запорожиин титан-магниин комбинадай үйлэ хэрэгүүд тухай. 18.45 — Конькигаар Европын чемпионат. Эхэнэрнүүд. Нидерландаһаа дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — гэжэ мэдээсэлэй программын тусхай дамжуулга. Областной XXXI партийна конференциин хүдэлмэри тухай дамжуулга. 20.00 —«Зүүн Сибирь» — киножурнал. 20.10 «Спортын һонин».

Москва. 20.30 — «Оперотой уулзалга». К. Молчанов. «Зори здесь тихие...» СССР-эй ГАБТ-гэй зүжэг. 21.30 — «Время». 22.05—«Зори здесь тихие...» — зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.00—«Телестадион». 23.30 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.45 — «Газарай энхэрэл» — баримтата фильм.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.45 — ЦТ-гэй ба ВР-гэй хүүгэдэй ехэ хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Невероятные новогодние приключения 7 «В» (дабталга). 18.40 — Мультфильмнүүд. 19.20 — Соносхолнууд.

Москва. 19.30 — «Хододоо түрүү зэргэдэ» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 20.30 —«Байгал» журналай хуудаһанууд дээрэ.

ВТОРНИК, 20.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнүүд. 10.35 — «Поднятая целина» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 12.05 — «М. Глинкын симфоническа зохёолнууд». 12.20 —Шэнэ һонин. 14.55 — Дамжуулгын программа. 15.00 —Шэнэ һонин. 15.20—Баримтата фильмүүд. 16.10 — «Горизонт».

Улаан-Үдэ. 17.10 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. (буряадаар).

Москва. 17.35 -- «Орлёнок» телестудиин юнкорнууд КПСС-эй Скопинско горкомой (Рязанска область) нэгэдэхи секретарь В. Н. Голованойтай уулзаха».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгалай уһа сэбэр байлгаха» —проект зүбшэн хэлсэлгэ.

Москва. 19.00 — «Хүхюун нотохонууд». 19,15 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 19.30 — «КПСС-эй XXVI съезд угтуулан». Грузиин ССР-эй телевидениин дамжуулга. («Грузия». «Земля и люди» — баримтата фильмүүд). 2. Концерт. 21.30 — «Время», 22,05 — «Нүхэдэйм шэнжэ шарай». 22.45 -- Концерт. 23.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.30 — Баскетболоор кубогта хүртэгшэдэй кубок абахын түлөө. Эрэшүүл. «Жальгирис» (Каунас) — «Цибона» (Загреб—Югослави).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.10 — Сахалинай ород арадай хоорой концерт.

Улаан-Үдэ. 17.35 —«Республика дотороо түрүүшын» — баримтата фильм.

Москва. 18.30 — «Манай сэсэрлиг».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Соносхолнууд. 19.10 — «Аман зохёол» — концерт. 19.35—«Тамхи таталга нимэшье аюулда хүргэдэг...» — киноочерк. 19.45 — «Кремлиин курантнууд» — уран һайханай фильм.

СРЕДА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Дуратай шүлэгүүднай». 10.35 —«Поднятая целина» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 12.10 — Н. А. Римский-Корсаков. «Ород темэнүүдээр бэшэгдэһэн увертюрэ». 12.20 —Шэнэ һонин. 14.55 —Дамжуулгын программа. 15.00 — Шэнэ һонин. 15.20 — Баримтата фильмүүд. 16.15 -- Л. Бетховен. Хүгжэм. 16.50 — В. Вишневский. «Оптимистическая трагедия».

Улаан-Үдэ. 17.35 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.05 — «Доро дохин баяр хүргэнэбди» — телеочерк. 18.20 — «Бидэ БАМ баринабди». 19.05 — «Ленинэй нэгэ минута соо» — телеочерк.

Москва. 19.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30 — «Революци тухай дуунууд». 19.50 — «Ленин в октябре» — уран һайханай фильм. 21.30 — «Время». 22.05 -- Концерт. 23.05 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». «Таабаринга угай бэшэгүүд». «Мүнгэн бэлихүүрнүүд. 23.40 --«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 17.35 — «Харюусагты, горнистнар!». 18.05 —«Бултадаа —эбтэй бүлэ» 18.30 — «Эрдэм наукын ажабайдал». Узбегэй ССР-эй Наукануудай академи.

Улаан-Үдэ. 19.15 — Соносхолнууд. 19.25 — «Агитаторнууд болон политинформаторнуудта туһаламжа».

ЧЕТВЕРГ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Харюусагты, горнистнар!». 10.35 — «Поднятая целина» — уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 12.15 — Уласхоорондын конкурснуудай лауреадууд. З. Шахмурзаева (скрипкэ) ба А. Гарик (гитара) наадаха. 12.20 — Шэнэ һонин. 14.55 — Дамжуулгын программа. 15.00 — Шэнэ һонин. 15.20 — Баримтата фильм. 16.10 — «Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 16.40—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 16.55—«Байгал» мэдээсэлэй программа.

Москва. 17.25 — «КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтая». «Директорэй үдэр бүриин хэрэгүүд» — телеочерк.

Улаан-Үдэ. 17.55—«Түсэбтэ табан жэл: ашаг үрэ ба шанар».

Москва. 18.30 — «Олон түмэнэй Ленинскэ университет». «Гол шэглэлээрээ дабшахадаа». 19.00 — «Зураг бүхэндэнь—наран!». 19.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 19.30 — «Эдир наһан».—фильм-концерт. 19.50 — «Запасной аэродром» — уран һайханай фильм. 21.30 —«Время». 22.05—Татарай АССР-эй уран бэлигтэнэй концерт. 23.30—«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 23.45—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Динамо». (М).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 16.40 —«Объектив». 17.10—А. Бабаджанян. «Уянгата зурагууд».

Улаан-Үдэ. 17.25—«Юлле Улла» — фильм-концерт.

Москва. 17.55—«Эдиршүүлэй уран бэлиг».

Улаан-Үдэ. 18.30 — Соносхолнууд. 18.40 — «Григорий Александров ба Любовь Орлова» — баримтата фильм.

ПЯТНИЦА, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Эдир спортсменэй ехэ аренэ». 10.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.30— —М. Кажлаевай симфоническа зохёолнууд. 12.25 — Шэнэ һонин. 14.55—Дамжуулгын программа. 15.00 —Шэнэ һонин. 15.20-- «Шинии ажал—шинии амжалтанууд»— кинопрограмма. 16.35—Хүгжэм. 17.05—«Москвагай комсомолой ажал хэрэгүүд». 17.35 — «Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 18.05 — «Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.35 — Теннисээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР—Швеци. 19.05 —«Хулганааханай дуун»—мультфильм. 19.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 19.30 — «Агууехэ номой бүлэгүүд». 8-дахи фильм. «Бэдэрэлгэ».

Улаан-Үдэ. 20.35—«Бидэ уг залгамжалан хүдэлнэбди» —гэһэн дамжуулга. 21.20 —«ТВ-гэй адресат».

Москва. 21.30 —«Время». 22.05 — Эрмитаж. XVII—XVIII зуун жэлэй үеын Италиин уран зураг. 22.35 —«Алтан ното». 23.40 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

СУББОТО, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Үхибүүдтэ ангуудай зулзагад тухай». 10.35—«Таанад түрэлхидтэ». «Ульяновтанай бүлэ». (2-дохи дамжуулга). 11.05 —«Манай адрес—Советскэ Союз». Молдавиин уран һайханай коллективүүдэй хабаадалгатай дамжуулга. 11.55— «Соведүүд ба ажабайдал». 12.25—«Спортлотогой» 4-дэхи тираж. 12.35 —«Ажабайдалай замда гаргаха үнэмшэлгэ». —баримтата фильм. 13.05—«СССР-эй арадай артист Д. Журавлев А. Чеховэй зохёолнуудые уншаха» — фильм-концерт. 13.55— «Таймырай хэшэг» — сэбдэг хүйтэн газарта эдеэ хоол хадагалха асуудалда зорюулагдаһан дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 14.25—«Факел». «Шинии ажабайдал, студент».

Москва. 15.00—Эрмитаж. XVII—XVIII зуун жэлэй үеын Италиин уран зураг. 15.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.45 — «Завод — минии хуби заяан». —баримтата фильм. 16.10 —«Вратарь» — уран һайханай фильм. 17.00 —Дагестанай уран һайханай коллективүүдэй ба уран бэлигтэнэй концерт. 17.45 — Мультфильмнүүд. 18.10 — Концерт-вальс. 18.50 —Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. Ороной хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ. 19.20 — «Тростинка на ветру». Г. Марковай зохёолоор найруулагдаһан уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 21.30—Спортын программа: 1. Хадаһаа санаар һолжоролгоор бүтэн дэлхэйн кубогта хүртэхын түлөө. Эрэшүүл. Түргэн буулга. Швейцариһаа дамжуулга. 2. Футболоор «Неделиин» шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. «Спартак» (М)—МТК (Венгри) (2 тайм). 00.45—Шэнэ һонин.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан

«Областной XXXI партийна конференци». «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект тухай» Буряадай АСС-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Б. Сагановай элидхэлһээ. «КПСС-эй XXVI съездын делегадууд» — фото-мэдээсэл. «КПСС-эй XXVI съездые угтуулан» — [...]шо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан

Нүхэр В. Б. Сагановай элидхэлэй түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһан

Нүхэр В. Б. Сагановай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһан

«Шэнэ һонин, үйлэ хэрэг, тоо, баримта» — нютаг [...]тагай һониной дээжэ. «Хи[...] саанаһаа». Телевидениин [...]грамма.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-04037. Заказ № 15. Индекс 5901